Poštnina plačana v gotovini.

Leto LXX. Št. 276 Ljubljana, petek 3. decembra 1937 Cena Din 1.—

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike — Inserati do 80 petit vrst à Din 2, do 100 vrst à Din 2.50, od 100 do 300 vrst à Din 3, večji inserati petit vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru, inseratni davek posebej — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knaflјeva ulica štev. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska c., telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Glavni problem londonskih razgovorov:

Kaj bo z nemškimi kolonijami

Angleška vlada se posvetuje z vladami dominionov, kako bi se dalo urediti vprašanje kolonij, ne da bi trpeli interesi britanskega imperija

London, 3. decembra. o. Angleška vlada se sedaj intenzivno pogaja z vladami britanskih dominionov glede nemških zahtev po kolonijah. Na včerajšnji seji ministrskega sveta je bilo sklenjeno, da se dominionske vlade nemudoma obvestijo o rezultatih londonskih razgovorov francoskih in angleških državnikov. Angleška vlada bo od dominionov hkratu zahtevala, naj prav tako kakor Anglija in Francija načelno pristanejo na to, da se Nemčiji vrnejo njene kolonije, toda pod pogojem, da bo miroljubno sodelovala z ostalimi evropskimi državami in britanskimi dominioni. Minister za dominione Malcolm Macdonald je bil hkratu tudi pooblaščen, da se prične pogajati z avstralsko, južnoafriško in novo-zelandsko vlado, ki sedaj upravljajo po mandatnih statutih področja, ki so nekoč pripadala Nemčiji.

»News Chronicle« opozarja na to, da zahtevajo Nemci Togo in Kamerun, ki sta sedaj pod francosko in angleško oblastjo, in neke trgovske koncesije v Belgijskem Kongu. Angleška vlada je pripravljena odstopiti Belgiji poseben pas svojega ozemlja, če bo pristala na obnovo nemškega kolonijskega imperija. Angleška vlada pa po mnenju lista ni za to, da bi morala Belgija koncedirati Nemčiji kake posebne trgovske koncesije na področju svojega Konga.

Belgija ne bo dala svojih kolonij

Bruselj, 3. decembra. b. Uradna belgijska agencija objavlja naslednjo izjavo: Uradni belgijski krogi jemljejo s skepso na znanje poročila nekaterih listov o rešitvah kolonijskega vprašanja. Nemške kolonijske zahteve, kakor so bile vsaj do sedaj formulirane, streme le po vrnitvi bivših nemških kolonij. Ta problem pa se bistveno tiče samo onih držav, katerim so bile dodeljene prvotno nemške kolonije. V spominu je na drugi strani Göbbelsova izjava, da Nemčija konkretno ne misli na Kongo. V ostalem je iz ponovnih izjav belgijske vlade dovolj znano, da ne bo Belgija nikdar dopustila, da bi bila kdajkoli postavljena med probleme teritoralna nedotakljivost belgijske kolonijske posesti ali belgijska suverenost nad Kongom. Tudi iz izjav angleških državnikov je znano, da Anglija odklanja sleherno tako ureditev kolonijskega vprašanja, ki bi se izvršila na škodo tretjih držav.

Kaj zahteva Nemčija

London, 3. decembra. b. »Daily Telegraph and Morning Post« piše v zvezi z londonskimi razgovori med drugim tudi tole: Francoska ministra sta bila presenečena spričo obsega nemških kolonijskih zahtev, kakor jima je o njih lahko podrobno referiral lord Halifax. Iz njegovega referata izhaja, da je Hitler vztrajal pri zahtevi po dodelitvi velikih ozemelj v Afriki. Nemčija zahteva, da se ji ali vrnejo kolonije, ki so ji bile odvzete, ali pa, da se ji dodelijo odgovarjajoča druga ozemlja v Afriki. Francoska ministra sta se po tem referatu lahko prepričala, da Nemčija trenutno bolj spekulira na dodelitev belgijskega Konga in portugalske Angole kakor pa na vrnitev onih ozemelj, ki so danes pod mandatno upravo Anglije, Južne Afrike in Belgije. Iz drugega vira se doznava, da so nemške zahteve še večje in sicer obsegajo: 1. Vrnitev Toga in Kameruna, 2. Ustanovitev novega mandatnega ozemlja v Centralni Afriki, ki naj bi bilo obenem z belgijskim Kongom in portugalsko Angolo izročeno v upravo Nemčiji. 3. Za eksploatacijo tega ozemlja naj bi se ustanovilo posebno društvo, v katerem naj bi prevladoval nemški vpliv, v katerem pa bi sodelovali tudi Belgija in Portugalska.

Göringov obisk v Avstriji odpovedan

Avstrijska vlada ne želi sklepati novih sporazumov z Nemčijo

Dunaj, 3. decembra. b. Po presoji tukajšnjih uradnih krogov se obisk nemškega generala Göringa ne zdi več aktualen. Povabilo državnega tajnika za zunanje zadeve dr. Schmidta ob priliki njegovega nedavnega obiska v Berlinu sicer ni bilo preklicano, ni pa dosežen še nikak sporazum glede oblike, kraja in datuma Göringovega obiska. Razen tega se doznava, da je general Göring izrazil željo, da bi se ob priliki svojega lova v Turah zelo rad sestal ne le z dr. Schmidtom, temveč tudi s kancelarjem dr. Schuschniggom. Göring je nadalje zaprosil, naj bi se njegov obisk ne omejil samo na lov, ker bi želel uporabiti to priliko, če ne že za ponoven obisk na Dunaju, pa vsaj za obisk katerega izmed pokrajinskih glavnih mest, recimo Innsbrucka ali Salzburga. Tem posebnim željam pa avstrijska vlada, kakor se doznava noče ustreči, ker ne smatra razširjenja prvotno določenega obiska za oportuno.

Nasprotno se v naglem tempu nadaljujejo priprave za bližnji sestanek držav rimskega trikota, ki bo v Budimpešti, ker je bil poslednji sestanek teh držav ob priliki lanskoletnega obiska italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana na Dunaju. Sestanek držav rimskega trikota se zdi tukajšnjim uradnim krogom v sedanjem položaju še posebno potreben, in sicer kot nekakšna protiutež proti vedno večjemu nemškemu poseganju v podunavski bazen. Razen tega govori tudi londonski komunike o francosko-angleških razgovorih o posebnem interesu, ki ga ima Italija na ohranitvi avstrijske samostojnosti in neodvisnosti. Zato mislijo tu, da je prišel čas, ko lahko Italija manifestira svojo trdno voljo po ohranitvi svojih interesov in pozicij v srednji Evropi s tem, da na manifestativen način opozori na pomen, ki ga pripisuje avstrijski neokrnjenosti in neodvisnosti.

Berlin, 3. decembra. b. **Iz zanesljivega vira se doznava, da general Göring ne bo odpotoval v Avstrijo na lov v tem letu, temveč je sklenil odložiti svoj obisk na začetek prihodnjega leta. Datum še ni določen.**

Japonci zasedli mednarodne koncesije v Šanghaju

Krvav incident pri proslavi japonske zmage v Šanghaju — Napetost stalno narašča

Šanghaj, 3. dec. br. Japonci so včeraj v Šanghaju priredili proslavo svoje zmage. V okviru te proslave je bila tudi velika vojaška parada. Mimohod japonskih čet pa je bil urejen tako, da so čete korakale tudi skozi mednarodno koncesijo in se vračale skozi francosko koncesijo. Japonci so hoteli s tem demonstrirati svojo oblast tudi nad mednarodnimi koncesijami. Amerika, Anglija in Francija namreč nočejo priznati japonske suverenosti nad tem ozemljem in so proti temu že ponovno protestirale. Tudi proti tej demonstraciji japonske vojske so zastopniki Amerike, Anglije in Francije vložili pri japonskem poveljniku v Šanghaju protest, toda ta je odklonil vse njihove ugovore, čeravno so ga opozarjali na to, da utegne priti do demonstracij, ker živi v mednarodnih koncesijah okrog tri milijone Kitajcev. Izdani so bili najstrožji varnostni ukrepi. Kljub temu pa je prišlo do hudega incidenta. Ko so japonske čete korakale skozi Nankinško ulico, je neki Kitajec vrgel bombo. Več japonskih vojakov je bilo ubitih in ranjenih. Japonci so ta incident vzeli za dobrodošel povod in so ves ta del mednarodne koncesije zasedli s svojim vojaštvom. Na vsa križišča so postavili strojnice, vse Kitajce, ki so jih našli, pa so zaprli in jih bodo kot sokrivce tega napada postavili pred vojno sodišče. Zastopniki Amerike, Anglije in Francije so proti zasedbi mednarodne koncesije s strani japonskega vojaštva vložili oster protest in obvestili o tem svoje vlade.

Angleško-ameriška demonstracija pred Šanghajem

Newyork, 3. dec.br. List »Washington Star« poroča, da razpravljajo v merodajnih krogih o možnosti skupne demonstracije ameriškega in angleškega vojnega brodovja pred Šanghajem v znak protesta proti japonski politiki na Kitajskem. List opozarja na to, da je leta 1907 tedanji ameriški predsednik Teodor Roosevelt odredil slično demonstracijo in je že sam pojav ameriškega brodovja izpametoval Japonce, ki so takoj opustili svoje agresivno stališče napram Zedinjenim državam. Skupna demonstracija ameriške in angleške vojne mornarice po mnenju ameriških krogov tudi danes ne bi ostala brez vtisa.

Nemško posredovanje?

Pariz, 3. decembra. o. Iz Šanghaja poročajo, da je nemški poslanik dr. Trautmann, ki se je včeraj sestal z maršalom Čangkajškom, poskusil pripraviti nemško posredovanje med Kitajsko in Japonsko. Pogajanja se bodo te dni nadaljevala. Nemci se skušajo previdno informirati o kitajskih zahtevah, da bi lahko potem vplivali na tokijsko vlado.

Tovarne municije franc. zarotnikov

Imeli so lastne delavnice za izdelovanje granat, bomb in peklenskih strojev

Pariz, 3. decembra. g. V preiskavi zaradi desničarske zarote so sedaj našli delavnice, kjer so tajne organizacije dale izdelovati ročne granate. Ena teh delavnic je bila v gozdu pri Fontainebleau. Našli so šest velikih zabojev z materijalom za izdelovanje ročnih granat. Cestni delavci so pri Ville Neuve St. Georgu v cestnem jarku našli 46 zabojev. V vsakem zaboju je bilo 32 ročnih granat. Tudi v sečinskem departementu so našli kakih 30 takih zabojev. Drugo delavnico za izdelavo eksplozivnih snovi so našli pri Poissy. Policija meni, da sta bili to glavni delavnici, kjer so zarotniki izdelovali ročne granate. Skupno so do sedaj našli 4500 ročnih granat, ki so bile določene v prvi vrsti za uličnе borbe.

Pariz, 2. decembra. o. Danes so policijske oblasti objavile prvi seznam orožja, ki so ga zaplenili v zvezi z zarotniško afero. Ob priliki raznih hišnih preiskav so policijske oblasti zasegle 104 strojnice, 107 pušk, 18 revolverjev, 314 ročnih granat, 135.000 nabojev in okoli 150 kg raznih vrst razstreliva. V tem seznamu pa niso našteti predmeti ki so jih našli po kanalih, cestah in rekah, in ki so jih zarotniki očividno odvrgli, da bi jih ne obremenjevali. Listi danes v zvezi z zaroto poročajo, da sta bila Doriot in Berbette zadnje čase stalno v stikih z nemškim generalom Stülpnaglom, ki se mudi sedaj v Bilbau.

800 milijard za gradnjo stanovanj bo žrtvovala Amerika v 10 letih

Gigantski načrt predsednika Roosevelta, ki ga je zvezni kongres odobril

Washington, 3. dec. br. Zvezni kongres Zedinjenih držav severne Amerike je na svoji včerajšnji seji sprejel osnovni zakon velikega reformnega predloga predsednika Roosevelta za poživljenje ameriškega gospodarstva, to je zakon o gradnji stanovanj. Roosevelt je označil ta del svojega programa za najbolj nujen in pereč, ker smatra, da je pri sedanjem stanju civilizacije predvsem potrebno, da ima vsak državljan dostojno stanovanje. Zakon predvideva celo vrsto ukrepov, ki naj požive v prvi vrsti kreditni trg za gradbeno industrijo, na drugi strani pa znatno znižanje obrestne mere za hipoteke in preskrbo gradbenega kapitala s strani države same. Na ta način naj se dvigne gradbena delavnost in s tem požive baš one industrijske panoge, ki vplivajo v veliki meri na celokupno gospodarsko življenje Zedinjenih držav. Na podlagi tega zakona naj bi se v dobi prihodnjih desetih let zgradilo v Zedinjenih državah okrog 800.000 novih stanovanjskih hiš, izven onih, ki bi jih gradili država ali samoupravne oblasti v svojem delokrogu. Stroški za ta gigantski gradbeni načrt so proračunani na 16 milijard dolarjev, to je okrog 800 milijard dinarjev. Vlada namerava v to svrho razpisati petodstotno posojilo, istočasno pa bodo znižane obrestne mere za hipoteke in za zavarovalnice, ki bodo morale velik del svojega kapitala staviti na razpolago za uresničenje tega načrta.

Maršala Blücherja so baje nameravali zastrupiti v jedilnem vozu

Vse osobje jedilnega voza so ustrelili

Varšava, 3. decembra. w. »Express Poranny« poroča, da so poveljnika ruske vojske na Daljnem vzhodu maršala Blücherja in njegov štab v ekspresnem vlaku prekosibirske železnice hoteli zastrupiti. Maršal sam se je rešil, ker je v zadnjem trenotku odpovedal svojo udeležbo pri kosilu. 20 oficirjev, ki so se udeležili v jedilnem vozu kosila, se je zastrupilo. Od teh so štirje v velikih mukah umrli v bolnici nekega mesteca ob progi, med njimi polkovnik Potemkin in letalski oficir Špuhov. Takoj so izvršili obširno preiskavo proti celokupnemu osebju prekosibirskega ekspresa. Kljub intenzivnim poizvedbam niso mogli najti strupa, vendar pa so napravili kratek proces in ustrelili osebje jedilnega voza, kuharja in njegovega pomočnika, tri natakarje in oba vlakovodji.

Goebbels pojde v Egipt

Berlin, 3. decembra. b. Dasi v uradnih krogih formalno demantirajo te dni razširjene vesti o bližnjem obisku propagandnega ministra dr. Göbbelsa v Egiptu, se iz dobro poučenega vira doznava, da bo dr. Göbbels odpotoval v Kairo najkasneje proti koncu tega tedna. V berlinskih egiptskih krogih poudarjajo v tej zvezi, da bo Göbbelsov obisk v Egiptu, ako do njega sploh pride, izrazito zasebnega značaja. Dr. Göbbels se želi skurirati v zdravem, milem egiptskem podnebju in bo med drugim izkoristil priliko, da obišče družino prvega Hitlerjevega namestnika Rudolfa Hessa v Aleksandriji.

8.000 redovniških procesov v Nemčiji

Hagen, 3. decembra. b. Cerkveni minister Kerrl je imel tu govor o »svetovnem nazoru in religiji«, v katerem je med drugim dejal tudi tole: V nobenem drugem poklicu ni tako visokega števila kazenskih postopanj kakor v duhovniškem poklicu. Po podatkih pravdnega ministra so znane naslednje številke: obsojenih je bilo 45 duhovnikov, 176 redovnikov in redovnic in 21 nastavljencev. Višečih procesov je še: proti 93 duhovnikom, 744 redovnikom in redovnicam in 18 nastavljencem. Lansko leto na skupno število 16.000 moških pripadnikov redov odpade niž manj kakor 8000 procesov.

Sestanek londonskega odbora

London, 3. decembra. w. Ker je včraj prispel tudi odgovor iz Barcelone na londonske predloge, pričakujejo sklicanje glavnega odbora za nevmešavanje za prihodnji teden. Doznavajo, da je Barcelona kot pogoj za priznanje pravic vojujočih se strank zahtevala točno določitev prostovoljcev, ki naj odidejo iz Španije.

Rimske ulice z imeni španskih bojišč

Rim, 3. decembra. AA. Več ulic v okolici miličniške vojašnice v Rimu bo dobilo imena po Gvadalajari, Bilbau, Malagi in Santandru, v spomin na boje na Španskem, ki so se jih udeležili italijanski miličniki.

Krmite uboge ptičke!

Notranje posojilo v Franciji

Pariz, 3. decembra. b. Državni zaklad namerava razpisati novo notranje posojilo, katerega višina pa še ni določena. Govori se o dveh milijardah frankov. Posojilo bi bilo 5 odstotno in bi se vrnilo v treh, šestih oz. devetih letih. Nominalna vrednost bonov bi znašala po 1000 frankov, dejansko pa bi upniki vplačali le po 995 frankov.

Tudi Franco pristopi k trojnemu paktu?

Tokio, 3. decembra. b. V zvezi z japonskim priznanjem generala Franca pričakujejo v tukajšnjih poučenih krogih, da bo glede na sedanje prisrčne odnošaje med obema vladama v kratkem tudi general Franco pristopil k protikomunističnemu trojnemu paktu, podpisanem dne 6. novembra v Rimu.

Politični obzornik

Nadškof proti duhovniku

Zagrebški nadškof dr. Ante Bauer je prepovedal duhovniku dr. Vladimiru Cicku, sotrudniku katoliškega tednika »Nedelja«, ki je obenem tudi glasilo križarske organizacije, govoriti in predavati v katoliških društvih in pisati v katoliške liste. Kaplan dr. Vladimir Cicak je obenem tudi urednik znanega protižidovskega lista »Mlada Hrvatska«, ki izhaja v Zagrebu. Ker dr. Cicak v »Mladi Hrvatski« nič ne omenja, da ga je zadela cerkvena kazen, se domneva, da mu nadškof ni zabranil pisati v »Mlado Hrvatsko«, marveč mu je prepovedal samo delo v katoliških organizacijah in pri katoliških listih. Glasilo zagrebškega nadškofijskega ordinariata »Katolički list« poroča o tem nadškofovem ukrepu proti kaplanu dr. Cicku in ga pojasnjuje takole: »Sporočilo o prepovedi javnega nastopanja v katoliških društvih in pisanja v katoliške liste, izrečeni dr. Vladimiru Cicku, je bilo naslovljeno na veliko križarsko bratstvo, ki deluje po vseh škofijah v državi, in ni bilo namenjeno za javnost. 2. Prepoved se nanaša na ozemlje zagrebške nadškofije. 3. Prepoved nima značaja sodne razsodbe, marveč je disciplinarnega značaja in ima namen, da da dotičniku, proti kateremu je naperjena, priliko, da se poboljša. 4. Pri izrekanju disciplinskih ukrepov ni cerkvena oblast dolžna dajati nobenih pojasnil niti onemu, proti kateremu so ti ukrepi naperjeni, še manj pa seveda javnosti. Sicer pa je dr. Cicak imel že davno priliko, da pred cerkvenimi poglavarji odgovarja za gotova dejanja, ki jih je zagrešil glede — Katoliške akcije.« — Iz navedenega je razvidno, da so vesti o ostrih sporih glede križarske organizacije in Katoliške akcije v hrvatskih klerikalnih vrstah, kakor smo že opetovano zabeležili, povsem točne. Zanimivo na stvari je samo to, da nadškof ni prepovedal dr. Cicku urejevanje protižidovske »Mlade Hrvatske«.

„Naša misel"

Izšla je letošnja 3. številka »Naše misli«, kulturno-političnega lista naše akademske mladine. V uvodniku označuje list svoje stališče napram komunizmu in navaja, zakaj ga mladina mora ne samo odklanjati, marveč tudi obsojati. V članku se popolnoma umestno poudarja: »Kakor je v času svoje slave katoliška cerkev z natezalnico in viselicami silila ljudi verovati v svoje dogme, tako dela danes tudi komunizem. Le sredstva, katerih se poslužuje, so druga, princip pa je isti: teži se za popolnim uničenjem individualnosti in svobode, kajti posamezniku se ne diktira samo, kaj ne sme delati, temveč celo, kaj in kako mora misliti.« — Nadaljnji članki so: »Škodljiv nazor«, »Komunistična nevarnost«, »Korupcija, omladina in nameščenje«, »Utisci i opažanja s puta«, »Vuk Štefanović Karadjić« in »Iz domačih in tujih univerz«. — List izhaja štirinajstdnevno in stane za vse leto 18 din. Dolžnost naše inteligence je, da list naše mladine moralno in gmotno podpira!

Spori med klerikalci na vseh koncih

Na Slovaškem delujeta dve klerikalni stranki: slovaška »ludova« in češka »lidova«. Ludovo stranko vodi pater Andrej Hlinka, lidovo pa pater Šramek, ki je obenem tudi minister. Obe stranki sta klerikalni, a med sabo sta kakor pes in mačka. Med njima je sedaj nastal nov oster spor in sicer radi — katoliške pesmarice. Lidova stranka je osnovala »Društvo sv. Vojteha« in to društvo je izdalo katoliško pesmarico, ki je šla lepo v denar. To pa ni bilo po volji ludovi stranki. V svojem glasilu »Slovaku« je dala ostro napasti pesmarico sv. Vojteha, češ da je za nič, obenem pa je pozvala verno slovaško katoliško ljudstvo, naj kupuje samo ono pesmarico, ki jo je izdala ona — ludova stranka v svoji tiskarni »Lev«. Radi teh pesmaric sta si sedaj glasili obeh klerikalnih strank hudo v laseh in se obkladata z največjimi »ljubeznivostmi«. Tako piše »Slovak«, organ »ludovcev«: »Nesramni pritepenci postopajo po svojih pritepenskih navadah. Kje najdemo pomoč proti njihovemu peklenskemu delovanju? Pobesneli šakali naj le še nekaj časa tulijo, pride čas ko jim bomo dali vetra...«

Glasilo »lidovcev« »Lidova politika« odgovarja na ta napad z napadom na patra Hlinko in mu meče v obraz te-le »ljubeznivosti«: »Hlinka je večni razgrajač, kar vzame v roke, se ponesreči, demagog brez vesti... nikdar v življenju ni nič delal, samo rogovilil je... Nikdar ni imel prave ljubezni do starih slovaških naprav... Pod nogami Hlinkinih vitezov ne bo sedem let rasla nobena trava... Drhal barbarov tepta našo ubogo Slovaško..« — Kako je razvidno, znata psovati in zmerjati slovaški klerikalni glasili prav tako rovtarsko, kakor njiju slovenska bratca — »Slovenec« in »Slovenski dom«!

Borzna poročila.

Curih, 3. decembra. Beograd 10.—, Pariz 14.68, London 21.60, New York 432.50, Bruselj 73.55, Milan 22.75, Amsterdam 240.35, Berlin 174.35, Dunaj 79.90.— Praga 13.21, Varšava 81.90, Budimpešta 3.95.

Brezposelni profesorski kandidati

imajo zelo malo izgledov, da bi bili v doglednem času nameščeni

Ljubljana, 3. decembra

Vprašanje namestitve brezposelnih prof. kandidatov brez dvoma zanima tudi javnost, saj so uspehi v šolah v nemali meri odvisni tudi od zadostnega števila učnih moči. Pred kratkim se je 14 rednim nastavitvam v septembru pridružilo še 14 kontraktualnih. Tako je prišlo še 14 mladih ljudi po večletni brezposelnosti vsaj začasno do kruha. Zanimivo je, da se pri namestitvah ni pazilo vedno na datum diplome niti se niso vselej upoštevale socialne razmere, temveč so igrali veliko vlogo drugi razlogi.

V zadnjih dveh terminih, letnem in jesenskem, je diplomiralo 32 novih profesorskih kadidatov, tako da število brezposelnih kljub nastavitvam ni začelo padati, temveč je še vedno 160 brezposelnih prof. kandidatov. Največ je germanistov in sicer 32, po 30 je zgodovinarjev in pedagogov, 26 slavistov, 20 romanistov, 10 naravoslovcev, 6 kemikov, 3 klasični filologi, 2 umetnostna zgodovinarja in 1 matematik.

Ob priliki bivanja prosvetnega ministra Magaraševića v Ljubljani se je zglasila pri njem deputacija Društva brezposelnih profesorskih kandidatov. G. ministra je deputacija kratko opozorila na najnujnejše potrebe in želje, ki jih imajo čakajoči diplomirani filozofi v Sloveniji. Izročili so mu spomenico, v kateri se zavzemajo za to, da se število nastavitev poviša, da se pri namestitvah upošteva datum diplome in ne datum vložene prošnje. Končno je deputacija zaprosila g. ministra za denarno podporo, s katero bi moglo društvo vsaj nekoliko pomagati svojim članom. Na vprašanje, kaj je vzrok, da ni bil ob zadnjih nastavitvah nameščen noben zgodovinar ali geograf, ki je diplomiral na ljubljanski univerzi, ko je vendar število teh zelo visoko, pač pa so prišli v našo banovino 3 zgodovinarji, ki so bili diplomirani na drugih univerzah v državi, je g. minister pojasnil, da je tega kriv nesorazmerno urejen študij na naših univerzah. Tako so študenti zgodovine, geografije in pedagogike povsem brez izgledov na službo. V Skopiju je namreč filozofska fakulteta, ki producira same zgodovinarje in filologe, t. j. slaviste, romaniste in germaniste, ki vsi čakajo na državno službo. Od 1200 prošenj v prosvetnem ministrstvu jih odpade 250 samo na zgodovino in geografijo.

Vseh brezposelnih profesorskih kandidatov je torej v državi 1200. G. prosvetni minister je obljubil, da bo skušal z novim proračunom doseči vsaj 150 novih nastavitev suplentov.

Ob teh podatkih naj se zamisli mladina, ki se odloča za visokošolski študij . . . Kakor vsa znamenja kažejo, število brezposelnih profesorskih kandidatov še ne bo padlo, temveč bo od izpitnega do izpitnega termina vedno večje.

Proslava državnega praznika 1. decembra

Ljubljana, 3. decembra.

Obširno poročilo o letošnji proslavi narodnega in državnega praznika 1. decembra v Ljubljani in drugih krajih Slovenije smo priobčili že včeraj. Danes priobčujemo še iz nekaterih krajev poročila o proslavi 1. decembra.

V Litiji

Litija, 3. decembra

Praznik narodnega zedinjenja smo proslavili zelo svečano. Ob 9. je bila v cerkvi Sv. Nikolaja maša, ki so ji prisostvovali zastopniki državnih uradov, šole, Sokola, gasilcev, skavtov, CMD itd. Tudi v ljudski šoli je bila po maši intimna proslava. O pomenu zedinjenja je spregovoril učitelj g. Trošt, nato je bilo pa vprizorjenih več igric in telovadnih točk. Podobna akademija je bila tudi na meščanski šoli, kjer je spregovoril ravnatelj g. Rojec. Skoraj istočasno je bila v Sokolskem domu svečana seja, združena z zaobljubo novih naraščajnikov in članov. Ob 20. je priredil litijski Sokol svečano akademijo, pri kateri je bila dvorana nabito polna. Uvodno besedo je spregovoril podstarosta br. Gabrijel, nato so pa nastopili vsi oddelki. Pester in odličen spored je napravil najboljši vtis in občinstvo je vrle Sokole in Sokolice nagradilo s toplim aplavzom.

V Trbovljah

Trbovlje, 2. decembra.

Že na predvečer praznika narodnega in državnega zedinjenja so zavihrale po vsej trboveljski dolini državne zastave. Na praznik zjutraj ob pol 8. se je jela zbirati šolska mladina vseh šol, ki se je udeležila službe božje ob 8. uri, ob 9. uri pa so v močnih deputacijah prikorakali v župno cerkev Sokoli gasilci, korporativno tukajšnji rezervni oficirji, zastopstvo rudnika z deputacijo rudarjev in starodavno rudarsko zastavo, zastopniki občine in ostalih uradov ter množica zastopnikov raznih društev in korporacij. Po službi božji so odkorakale deputacije, katerih društva imajo svoj sedež v Vodah, z železničarsko godbo do rudniškega gasilskega doma, kjer je bil razhod.

Tukajšnje Sokolsko društvo je tudi letos proslavilo državni praznik narodnega in državnega zedinjenja izredno svečano. Akademija, ki jo je priredilo društvo zvečer ob 8. v veliki dvorani Sokolskega doma, je nudila nazorno sliko napredka in uspehov, ki jih je trboveljski Sokol dosegel v letošnjem letu. Obširna dvorana je bila nabito polna ne le pripadnikov sokolske misli, marveč je letos došlo na akademijo tudi izredno veliko delavstva in ostalega prebivalstva. Akademija je bila otvorjena z državno himno, ki jo je zaigral sokolski orkester, nato pa je društveni starosta g. Pleskovič prebral savezno spomenico. Ko je orkester odigral sokolsko himno, se je pokazala očarljiva slika: na odru je bila zbrana vsa trboveljska sokolska družina, zastopana od najmlajših do naraščajnikov in članov, ki so ta večer nastopali bodisi pri posameznih vajah ali igrah. Po prigodni deklamaciji naraščajnice so nastopile članice, nato pa člani, ki so izvajali najtežje vaje nadvse strumno in eksaktno. Zadivila je igra najmlajših »Ukrajinski ples«, prav tako pa tudi kuharji in ostale točke sporeda akademije, ki so bile izvrstno naštudirane in brezhibno izvedene. Občinstvo je bilo zadovoljno z večerom kar je dokazalo z živahnim aplavzom ob posameznih točkah.

V Škofji Loki

Škofja Loka, 3. decembra

Tudi Škofja Loka je lepo proslavila praznik državnega zedinjenja. V torek zvečer je priredil Sokol akademijo, pri kateri so sodelovali vsi oddelki. Uvod v proslavo je bila veličastna Pesem sokolskih legij, nato je pa podstarosta Horvat očrtal pomen praznika zedinjenja, ki je obenem tudi praznik sokolstva. Godba je zaigrala državno himno, potem so pa nastopili vsi oddelki vsak s posebno točko. Lahko rečemo, da je bila akademija naravnost vzorna. Številno občinstvo, ki je do zadnjega kotička napolnilo dvorano, je sodelujoče ob vsaki točki programa nagradilo z navdušenim aplavzom.

Oficijelna proslava državnega praznika je bila v sredo. Vsa Škofja Loka je bila v zastavah. Ob 9. je bila služba božja v župni cerkvi Sv. Jakoba, a lepa in primerna proslave so bile tudi po šolah. Vrle Kolašice so obdarovale 80 revnih dečkov in deklic. Ob 11. je bila svečana seja Sokola, pri kateri so bili navzoči tudi komandant mesta, polkovnik Maras in sreski načelnik g. Kakl. Navzoče je pozdravil podstarosta Horvat, nakar je sledila zaprisega novih bratov in sester. Med Sokole je bilo razdeljenih več diplom, za zaključek je pa orkester zaigral »Pesem sokolskih legij« in »Hej Slovani«.

Zvečer je bilo mesto lepo razsvetljeno, zlasti pa vojašnica. Pri večernem obhodu sta sodelovali dve godbi in vojska. V Sokolskem domu je bil oficirski ples, ki se je razvil v prisrčno zabavo.

V Novem mestu

Novo mesto, 2. decembra

Lahko trdimo, da je bila letošnja proslava narodnega zedinjenja, ki jo je priredil Sokol v veliki dvorani svojega doma na predvečer samega praznika, ena najlepših, kar smo jih videli zadnje čase. Točke pestrega programa, so bile izvedene trezhibno in podane z redko finesо, kar je v glavnem zasluga neumornega načelnika br. L. Papeža. Velika dvorana našega sokolskega svetišča je bila ta večer nabito polna občinstva, ki je z velikim navdušenjem sledilo programu in burno aklamiralo pri vsaki točki, mlade zveste čuvarje naše domovine.

Slavnostni večer je otvoril sokolski salonski orkester, izpopolnjen z mlajšimi člani ki je pod veščim vodstvom preizkušenega glasbenika br. Josipa Poula zaigral državno himno. Slavnostni govor je imel društveni starosta br. M. Marinček, ki je v ognjevitih besedah orisal pomen praznika zedinjenja. Temu je sledila sokolska koračnica in nato ritmična igra ženske dece od Lide Houškove »Bule mare« (božje ovčice), ki je s svojo ljubkostjo in dovršeno podano skladnostjo, žela odobravanje vseh navzočih. Jankovičeve slikovite proste vaje je podala v nezmanjšani obliki moška deca. Izredno navdušenje prisotnih pa je vzbudil nastop ženskega naraščaja, ki je zaplesal Mudrijev polkin ples in Jelena Dopodja: Gimnastiko s fineso, ki jo vidiš redko na odru. Moški naraščaj nam je dovršeno pokazal skupine na konju in Roman Škrgatičeve ritmične vaje, članice pa Bačičev ritmični ples. Na koncu so nastopili člani, ki so z veliko prožnostjo in eleganco opravili vaje s stalkami. Nastopili so tudi deklamatorji. Celotno prireditev je zaključil naš popularni sokolski orkester z odigrano pesmijo sokolskih legij. V sredo, na praznik pa se je ob 9. vršila v kapiteljski cerkvi, zahvalna služba božja, katere so se udeležili vsi uradi s predstojniki, obe sodišči, drž. tožilstvo, komanda mesta, vsa društva in ostale korporacije. V cerkvi o.o. frančiškanov pa so se udeležile zahvalnega bogoslužja šole. Ob 11. se je vršila v Sokolskem domu svečana seja Sokola, na kateri je nastopil kot govornik znani novomeški odvetnik br. dr. Ivan Vasič, župni starosta. K prevedbi in zaobljubi, ki jo je podalo okrog 50 novih članov-ic oz. naraščajnikov, pa je imel govor notar br. M. Marinček. Ob tej priliki je bila prečitana tudi savezna spomenica.

V očigled državnega praznika je vse delo počivalo, raz hiše pa so vihrale narodne trobojnice.

V sporazumu s predstavniki oblasti, društev in korporacij je bilo sklenjeno, da se meščanstvo povorke ne udeleži. Ob 19. se je vršila samo vojaška povorka z baklado po mestu. Med povorko so hišni posestniki razsvetlili okna svojih hiš, mnogi trgovci pa tudi svoje izložbe.

Avto se je prevrnil

Luša, 2. decembra.

Na državni praznik popoldne se je pripetila na ostrem ovinku, v neposredni bližini Golobove gostilne v Selški dolini huda nesreča. K sreči ni bilo človeških žrtev. Proti Škofji Loki je vozila zaprta limuzina, last nekega italijanskega trgovca, ki se je mudil v dolini po trgovskih opravkih. Avto je šofiral gospodar sam, a zadaj sta sedeli dve dami. Čim je privozil preko mostička in hotel naprej, se je pojavil pred njim voz z naloženimi drvmi. Avto se je hotel umakniti, na ostrem ovinku ga je pa vrglo s ceste in preko škarpe pod pot. Avto se je prevrnil in obležal s kolesi navzgor.

Potniki so polagoma prilezli iz njega. Po čudežnem naključju niso zadobili težjih poškodb, marveč so odnesli le nekaj manjših ranic. Avto so potegnili s strvmi in vesigami zopet na cesto, potem pa ga je odpeljal Ješetov avtobus v Škofjo Loko, kjer so ga pri Balantu popravljali. Avtu, ki je odletel s ceste, so se polomili blatniki, utrpel pa je tudi druge poškodbe, zlasti na motorju.

Iz Kranja

— *Poroka.* V ponedeljek sta se poročila g. *Kunstelj* Stanko, brivski mojster v Prešernovi ulici in gdč. Eli *Drön*, frizerska pomočnica. Mlademu paru naše iskrene čestitke.

— *Poskušen vlom.* V noči od srede na četrtek je hotel nekdo oplenitи trgovino z železnino »Kovino« na Vidovdanski cesti. Najbrže se je od zadaj čez vrt priplazil na dvorišče Majdičeve hiše, če se že ni zvečer tam kje skril. Nameraval je skozi pisarno vdreti v trgovino, to se pravi, da je vse okoliščine prav dobro poznal. Na oknu pisarne je odmaknil veternice, nato pa z roko razbil šipe. Žvenket in ropot na dvorišču je pa slišala kuharica v prvem nadstropju, ki slučajno še ni spala. Začela je vpiti in to je vlomilcu pognalo strah v kri ter jo je jadrno odkuril, odkoder je prišel. »Kovina« trpi le škodo na razbitih šipah.

— *Karambol.* V Kokri sta trčila na državni praznik skupaj dva avtomobila. S poltovornim avtomobilom se je popoldne odpeljal Šimunac Zlatko v družbi svoje žene in še štirih drugih oseb na izlet v Kokro. Cesta pa je bila radi poledice spolzka. Iz neznanega vzroka je Šimunačev avto treščil skupaj z banovinskim avtomobilom iz Ljubljane. Dočim se je Šimunac precej hudo pobil in si pretresel možgane in so lažje poškodbe dobili tudi njegova žena in ostali štirje sopotniki, pa tudi njihov avtomobil se je precej razbil, je ostal banovinski avto e potniki vred nepoškodovan. Šimunačev avto so potem pripeljali v Kranj s Slavčevim tovornim avtomobilom.

— *Dva zanimivi predavanji.* Kranjčane opozarjamo na dvoje predavanj, ki se vršita jutri zvečer v gimnazijski telovadnici. Na vabilo kranjskih narodno-obrambnih društev bo predaval g. prof. Kumer iz Ljubljane o kulturnih in narodnih razmerah na Kočevskem. To predavanje bo ob pol 7. zvečer. Ob pol devetih pa bo otvoritveno predavanje JČ lige v letošnji sezoni. O Pragi in lepotah češke zemlje bo govorila gdč. inž. Eza Sernec, ki je v Pragi študirala. Obe predavanji spremljajo skioptične slike.

— *Tečaj češčine.* Poudarili smo že potrebo, naj se poleg dijaških tečajev, katere priredi JČ liga, priredi tudi tečaj za odrasle. Aktualen bo zlasti letos, ko se naše Sokolstvo pripravlja na vsesokolski zlet v Pragi. Zato vabimo vse interesente, naj se takoj prijavijo gim. slugi g. Lebarju.

Sumljiv rožniški blagajnik

Ljudje z dna so v skupni nevarnosti zelo solidarni

Ljubljana, 3. decembra.

Te dni je ljubljanska policija odkrila v neki baraki brlog, v katerem so se zbirale prostitutke. Čitali smo, da jim je nudila zavetje starejša matrona. Lovile so v svoje mreže moške in se jim prodajale, ako se je nudila priložka, so jim pa tudi vzele za spomin uro ali denarnico. V Ljubljani pa ne prebivajo samo starejše matrone, ki izkoriščajo prostitutke. Ljubljana ima tudi že tako zvane »štricije«, kakršnih ne manjka v velikih mestih. Tudi v Ljubljani so moški, ki se preživljajo z najbolj podlim poklicem na svetu na ta način, da vzamejo v navidezno varstvo izgubljene ženske, katere naženejo na ulico, da se prodajajo ter žive od njihovega žalostnega zaslužka.

Kadar gre za kožo pred sodnikom, so ljudje iz dna dostikrat čudovito solidarni. Tako se je zgodilo, da je bil neki Matevž, ki mu je obtožnica očitala, da je izkoriščal neko prostitutko, oproščen. Sodniku je obtoženec izjavil, da je bil samo enkrat kaznovan. Ko je sodnik pogledal v akte, je našel v kazenskem listu nič manj kot štirinajst kazni.

— Ni bilo samo enkrat! je menil sodnik.

Obtoženec: Aja, večkrat sem bil po nedolžnem obsojen

Sodnik: Po nedolžnem pa ne obsodijo sodniki nikogar desetkrat zaporedoma!

Obtoženec: O, to kar tako zapišejo v akte.

Sodnik: Kar tako zaradi lepšega vpisujejo kazni v kazenski list. Povejte raje po pravici, ali ste izkoriščali Maričko. Poslušajte, kaj so izpovedale priče. Cele noči ste presedeli v zloglasni kavarni in ponujali Maričko drugim. Take ljudi bomo v Ljubljani zatrli.

Obtoženec je zanikal krivdo. Pripovedoval je, da pozna Maričko že 4 leta in je z njo zaročen ter jo bo tudi vzel za ženo. Policija je sporočila sodniji, da je Marička znana prostitutka in da se s prostitucijo preživljajo tudi vse njene prijateljice, ki so bile v procesu proti Matevžu za pričo. Obdolžitve so bile hude. Ena izmed prič je podrobno pripovedovala, kako je Marička z Matevžem po Rožniku lovila moške. Matevž se je skril v bližini. Ko je bilo opravljeno, je Matevž pobral Marički zasluženi denar. Ako je dobila manj kot 10 dinarjev, jo je pretepel. Še huje jo je premikastil, ako ni dobila plačila, ker jo je moški odkuril, ne da bi plačal, ali ker Marička, kdo ve zakaj, ni zahtevala plačila.

Maričkine tovarišice so Matevža krstile za »rožniškega blagajnika«. Ko je bila Marička v zaporu, ker so jo ujeli pri raciji, je Matevž prišel na policijo in se izdal za njenega zaročenca. Na ta način se mu je večkrat posrečilo Maričko rešiti iz zapora. Matevž se je ogabno smejal, ko mu je sodnik predočil vse obremenilne izjave prič. Zagovarjal se je, da so se ženske maščevale. Odločilna je bila seveda izjava Maričke in ta je bila razbremenilna. Zanikala je, da je prostitutka. Zanikala je tudi, da jo »zaročenec« izkorišča in pretepa, ako mu ne izroči s prostitucijo zasluženega denarja. Reva ni mogla priti osebno pred sodnika. Prečitali so njeno pismeno izjavo. Že dlje časa je v bolnišnici, kjer si zdravi hudo spolno bolezen. S tem je Marička postavila sama sebe na laž, kajti obremenilne priče so se izgovarjale na njene izpovedi in priznanja. Ljudje iz dna so v takih primerih solidarni, ker vedo, da so drug drugemu potrebni, kajti vsi, ki so nad njimi, so proti njim.

V IMENU POSTAVE, MOLČI!

Čevljarski mojster O. Franc je priznal, da je v Tupaličah sunil orožnika Šoberja Franca z roko v obraz. Skesano je obžaloval »incident« in se izgovarjal, da je bil pijan. Orožnik je interveniral, ko se je O. z neko družbo prerekal in pretepal pred gostilno ter zahteval v imenu postave mojstrovo legitimacijo. Mojster se je pa našopiril in ukazal orožniku, naj v imenu postave molči in še sunil ga je z roko v obraz. Za svojo objestnost je dobil 2 meseca zapora pogojno za 2 leti, ker doslej še ni bil kaznovan.

Delavec v tobačni tovarni O. Josip je pa prišel navzkriž s postavo pri burnih dogodkih dne 14. junija, ko je gorel sokolski paviljon v Tivoliju. Rogal se je stražniku, ki je aretiral nekega izzivača, izzivač je pa stražniku pred policijsko direkcijo pobegnil. Stražnik Abram je dobil pomoč in se spravil na zasmehovalca postave in zakona. S težkočo sta ga ugnala dva stražnika in ga spravila na varno v zapore. Tudi O. je obžaloval svoje dejanje, češ, da je bil pijan. Prišel je ravno z zabavišča na velesejmu, vrhu vsega mu pa pijača škodi, ker je pri vojakih padel s konja in si pretresel možgane. Sodnik mu je prisodil mesec in 5 dni zapora ter 60 din denarne kazni. O. je prijavil priziv. Prosil bo za pogojno kazen.

Iz Maribora

— **Češka opereta na mariborskem odru.** Konec vojne je odvzel Dunaju tudi vodstvo v operети, ki je nekoč slovela, zlasti ko so nastopali Strauss — Millöcker — Suppe in kasneje pod Leharjem, Kalmanom in Fallom. Vzdržal se je nekaj časa madžarski žid Abraham, zadnja leta pa si je v tekmi na operetnem polju pridobila prvenstvo češka opereta, predvsem njen glavni zastopnik Jara Beneš. Za premiero njegovega dela »Pod te goro zeleno«, ki bo v začetku prihodnjega tedna, vlada že zdaj veliko zanimanje.

— **Tujsko-prometno zvezo v Mariboru** bo zastopal na tujsko-prometni konferenci v ministrstvu za trgovino in industrijo v Beogradu Zvezin ravnatelj g. Josip Loos. Na dnevnem redu te konference, ki se bo vršila od 3. do 7. t. m., je tudi več vprašanj s področja bivše mariborske oblasti.

— **Licitacija najdenih predmetov** bo v ponedeljek, 6. t. m. v običajnih prostorih na glavnem kolodvoru. Pričetek je ob 9.

— **Mariborski šah.** V devetem kolu šahovskega turnirja za prvenstvo MŠK je šetinc premagal Kresnika, inž. Prek Lukeža mlajšega, Mišura Senico, Kukovec Nosana, Lukež star. Radoliča, medtem ko sta bili partiji Stojnšek : Rupar in prof. Sila : Bien prekinjeni. Stanje po devetem kolu je sledeče: Kukovec 9, inž. Prek 7½, Lukež star. 5½, prof. Sila 5 (1), Stojnšek 4½ (3), Bien 4½ (1), Mišura 4½, Nosan in Senica po 4, šetinc 3½, Rupar 3 (1), Lukež ml. 2, Radolič 1½ in Kresnik ½ točke.

— **Na meji prijet.** Orožniki v Mežici so zjutraj blizu avstrijske meje prijeli 36-letnega elektrotehnika Josipa Brajdiča s Sušaka. Pri aretirancu so našli 3000 din in več sumljivih listin iz Pakraca. Na brzojavno vprašanje so bili orožniki obveščeni, da je Brajdič zagrešil pri nekem tamkajšnjem podjetju večjo poneverbo. Aretiranca so izročili oblastem v Pakracu.

— **Boko si je odstrelil.** Ko je v sredo dopoldne stikal 15-letni posestnikov sin Konrad Žunko iz Kamnice po bližnjem gozdu, je našel v grmu lovsko puško. Ko jo je hotel potegniti iz grmovja, se je nepričakovano sprožila in strel je odtrgal dečku levo roko nad komolcem. Nezavestnega dečka so prepeljali v bolnico.

— **Za 10.000 dinarjev telečjih kož** je bilo ukradenih Valentinu Smodeju, mesarju na Pobrežju. V zvezi s tatvino so orožniki aretirali osem oseb.

— **Avtomobil v plamenih.** V sredo zvečer sta se vračala mariborska zdravnika primarij dr. Lutman s soprogo in dr. Marin v avtomobilu od nekega bolnika v Slovenskih goricah. Na ostrem ovinku blizu Sv. Jakoba je avto strmoglavil s ceste na travnik. Avtomobil je bil v trenutku ves v plamenih in potniki so pri tem zadobili lažje opekline. Avto je zgorel.

Odgovor zobnih tehnikov

Ljubljana, 3. decembra

V bojazni, da bi se končno le ne rešilo zobotehniško vprašanje, objavlja Društvo zobnih zdravnikov za dravsko banovino star odlok ministrstva socialne politike in narodnega zdravja, ki je bil izdan 1936. leta na številne ovadbe zobozdravniških društev, katere so končno tudi rodile njegovo vsebino. Za objavljeni odlok je danes že mnogo prepozno, ker so si na merodajnih mestih v Beogradu o tem vprašanju popolnoma na jasnem in to tako, da bo šušmarjenje zobnih tehnikov likvidirano s spremembo zakona iz leta 1930. in z uvedbo strogega državnega dentističnega izpita po 13-letni dobi prakticiranja.

Z izpremembami zakona bo pa ventilirano tudi vprašanje zobnih zdravnikov, kajti sam načelnik ministrstva narodnega zdravja dr. Ivanič je izjavil naši deputaciji v Beogradu, da je 18 mesečna specializacija gg. zobnih zdravnikov mnogo prekratka za dobro in vestno izvrševanje zobozdravniškega posla, kajti potrebna so najmanj 4 leta.

Mar je v interesu narodnega zdravja, če se vežbajo v zobozdravništvu splošni zdravniki samo po 3 mesece in še manj v ordinacijah ljubljanskih zobnih zdravnikov?! Mar je tudi to v interesu narodnega zdravja, če splošnega zdravnika za časa njegove specializacije za zobozdravstvo v inozemstvu nadomešča žena, ki še zobotehnica ni?!

Iz tega se vidi, da je narodno zdravje samo še puhla fraza, ki naj obvaruje monopolni položaj sedanjih gg. zobnih zdravnikov. Kogar pa zanima »vprašanje zobnih tehnikov« na splošno, bo našel stvaren odgovor v brošuri »Za pravice zobotehnikov«. Zvesa nasamostojnih zobotehnikov Jugoslavije, Ljubljana.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Petek, 3. decembra katoličani: Frančišek

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Dolomiti v plamenu (samo ob 16.)
Kino Ideal: Rembrandt
Kino Sloga: Pater Vojteh
Kino Union: V zaščiti teme
Kino Moste: Pod srečno zvezdo in Ljutavna groznica

Koncert pianista Ivana Noča ob 20. v veliki Filharmonični dvorani

Udruženje četnikov javno predavanje ob 20. v dvorani restavracije pri »Levu«. (Predavatelj jurist Osovnik)

Udruženje železniških uradnikov predavanje o »Bratih Šubicih« ob 20. v bančnih prostorih Ljubljanskega dvora. Predava prof. Mirko Šubic.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Sušnik, Marijin trg 5, Kuralt, Gosposvetska cesta 10, Bohinec ded. Cesta 29. oktobra 31.

Izpod sita

Kaj mislite, gospod urednik, kdo pride pod streho novega velikega hotela pred pošto? Dan za dnem hodim mimo in gledam, kako se pehajo delavci in kako jim pomaga orjaški žerjav, da gre delo hitreje od rok. Spodaj pa stoje radovedneži in gledajo, pasejo oči, se pomenkujejo in majejo z glavami, češ, kaj takega pa še nismo videli. Nihče se pa ne vpraša, kdo bo v novem hotelu stanoval in na mehkem sedel. Prav in pravično bi bilo, da bi stanovali v njem tisti, ki ga grade, torej delavci. Pa ne bodo. Z žerjavom vred jih odslove, čim bo hotel dograjen, ker bodo potem nepotrebni. Tako je pač urejen ta naš zavoženi svet. V potu svojega obraza delaš in se trudiš, ko je pa delo storjeno, postaneš nepotreben in te odslove. To je pa samo prispodoba za uvod

Debata o nepotrebnih bi bila zlasti v naših razmerah kaj zanimiva in potrebna. Načeli smo jo sicer že, včeraj je bila sprožena, samo bojim se, da je ne bomo vodili do konca. Pri nas ostane vse samo načeto, neizgovorjeno. Jaz bi si ne upal odgovoriti na vprašanje, kdo je pri nas potreben in kdo nepotreben, ker nimam pri rokah zanesljivih podatkov. Vem pa, da je potrebna noč, ker bi brez nje ne znali ceniti dneva. Če bi ne bilo brozge, bi se ne zavedali, kaj je gladke suha pot. Brez smradu bi naš nos ne čutil prijetnih dišav. In bodimo odkriti — brez hinavcev, licemercev, podležev, brez kričačev in pogojnih patrijotov bi ne razločili v sivi množici odkritosrčnih, poštenih, značajnih, skromnih in doslednih ljudi. Prepustimo torej sraki pavovo perje in zaključimo debato o potrebnih in nepotrebnih, še predno smo jo prav začeli.

S filmskega platna

Rembrandt (Kino Ideal). Kakor so v literaturi zadnja leta v modi biografije velikih, slavnih in genijalnih ljudi, tako se tudi svetovna filmska produkcija prizadeva s filmskimi sredstvi prikazati življenje genijalnih osebnosti: vladarjev, znanstvenikov in umetnikov. Kakor pa je uspeh biografij velikih mož odvisen od sposobnosti in kongenialnosti avtorja, tako je uspeh biografskih filmov odvisen od umetniške ustvarjalne sile tolmača glavne vloge in v veliki meri tudi od režiserja. Kot interprete genijalnih ljudi srečamo zaradi tega v zadnjem času v filmu najboljše filmske igralce (Boyer, Muni, Janings), med katere spada tudi Anglež Charles Laughton. Kino Ideal predvaja film »Rembrandt«, v katerem igra Laughton naslovno vlogo. V dobrem spominu nam je ta igralec iz filmov »Bedni«, »Upor na ladji Bounty«, »Očetova ljubezen«. Filmski obiskovalec, ki čita v reklami njegovo ime, ne pomišlja, temveč gre gledat film. Laughtona je vredno gledati, kakor je vredno gledati Janingsa, Munija, Beeryja, Boyerja i. t. d. Film »Rembrandt« je elitni film, ki kinematografske mase ne bo zanimal, zadovoljil pa bo vse izobražence, ki jim je dano uživati subtilne ustvaritve v filmu. Režija tega filma bo pa marsikoga presenetila, in sicer neprijetno. Režiser Aleksander Korda ni baš dosegel rekorda v režiji s tem filmom. Režiral ga je preveč literarno, kar bodo občutili posebno tisti, ki ne obvladajo angleščine, torej večina ljubljanskih kino-obiskovalcev. Film ima čisto svoja sredstva za izražanje in tolmačenje življenja in sveta, kakor ima svoja literatura, gledališče ali ples. »Rembrandt« je na pol filmsko in na pol literarno delo. V filmski režiji, od katere zavisi več kot polovica uspeha filma, se Angleži še ne morejo meriti s Francozi, Američani in Rusi. Igralska moč Laughtona pa rešuje v filmu »Rembrandt«, kar je režiser zavozil.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Petek, 3. decembra: zaprto.
Sobota, 4. decembra: Šimkovi. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.
Nedelja, 5. decembra: Ob 15. uri: Princeska in pastirček. Mladinska predstava. Znižane cene od 22 din navzdol. Nastop sv. Miklavža in njegovega spremstva.

OPERA

Začetek ob 20. uri

Petek, 3. decembra: Gorenjski slavček. Red Sreda.
Sobota, 4. decembra: Ančka. Red B.
Nedelja, 5. decembra: Ob 15. uri: Prodana nevesta. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol. Ob 20. uri: Sv. Anton, vseh zaljubljenih patron. Izven. Znižane cene od 30 din navzdol.
Nastop sv. Miklavža in njegovega spremstva.
Ponedeljek, 6. decembra: zaprto.

DNEVNE VESTI

— **Polkovnik Pero Nedeljković imenovan za brigadnega generala.** Z ukazom z dne 1. decembra je bil imenovan polkovnik Pero Nedeljković, zastopnik vojske pri železniški direkciji v Ljubljani, imenovan za brigadnega generala pri generalni direkciji v Beogradu. G. generalu, ki je v Ljubljani zelo priljubljen, k visokemu napredovanju naše iskrene čestitke!

— **Kongres slovanskih zdravnikov.** Poljski listi poročajo o pripravah za kongres Zveze slovanskah zdravnikov, ki bo prihodnje leto v Varšavi. Kongresa se udeleže delegati zdravniških organizacij iz Bolgarije, Češkoslovaške, Jugoslavije in Poljske. V okviru kongresa bo organizirana v Varšavi farmacevtska razstava, na kateri bo prikazan razvoj poljskega zdravništva.

— **Zahteve naših pekov.** Včeraj so zborovali v Zagrebu delegati strokovnih organizacij pekovskih mojstrov iz vse države. Sklenili so izročiti ministru socialne politike in narodnega zdravja spomenico, v kateri se zavzemajo zlasti za izpremembo uredbe o nočnem delu po pekarnah in sicer tako, da bi bilo zopet omogočeno normalno delo. V ta namen bi morali nekoliko popustiti i pekovski mojstri i pomočniki. Peki zahtevajo tudi ustanovitev prisilnih združenj.

— **Lesni industrijci proti povišanju železniške tarife.** V Beogradu je imela te dni sejo stalna delegacija lesnega gospodarstva. Obravnavala je zlasti vprašanje povišanja železniških blagovnih tarif. Zastopniki lesne industrije iz vseh krajev države so odločno nastopili proti povišanju železniške tarife, ker vsi znaki kažejo, da se bliža nova kriza v lesni industriji in bi bil zdaj najneugodnejši čas za ta ukrep.

KINO SLOGA TEL. 27-30

Eden izmed najlepših češkoslovaških filmov

PATER VOJTEH

po romanu Jana Klecande

V glavnih vlogah: Rolf Wanka, Jiřina Štepničkova, I. A. Struna, Jaroslav Marvan

MATICA TEL. 21-24

Najvišja fronta svetovne vojne v dokumentarničnem velefilmu

DOLOMITI V PLAMENU

Danes predstava samo ob 16. uri, obe večerni predstavi odpadeta vsled koncerta

UNION TEL. 22-21

Premiera izredno lepega in napetega kriminalnega filma

V ZAŠČITI TEME

(Schloss Vogelöd)

v glavnih vlogah: Hans Stüwe, Carola Höhn, Hans Schletow in mali Peter Bosse

Predstave danes razen v Matici ob 16., 19.15 in 21.15 uri.

— **Naš prvi letalski general.** Letalski polkovnik pilot lovec Borivoje Mirković, drugi pomočnik komandanta zrakoplovstva je postal s 1. decembrom letalski brigadni general. Naše vojaško letalstvo je dobilo s tem prvega generala, kajti general Mirković je pričel svojo letalsko karijero v samem začetku organizacije našega letalstva.

— **Otvoritev nove železnice Varaždin—Koprivnica.** V nedeljo 12. t. m. bo nova proga Varaždin—Koprivnica svečano otvorjena. Iz Zagreba odpelje poseben vlak v Koprivnico in z njim se odpeljejo oficielni udeleženci svečanosti. Iz Koprivnice odpelje poseben vlak do Varaždina, kjer bo svečanost zaključena. Novo progo bo blagoslovil nadškof-koadjutor dr. Stepinac. Po posebnem vlaku odpelje goste iz Koprivnice še en poseben vlak, v katerem se bo lahko peljal brezplačno do Varaždina, kdor se bo hotel.

— **Poziv na plačilo rentnega davka.** Finančno ministrstvo je naročilo preko finančnih direkcij vsem davčnim upravam naj na temelju čl.106. zakona o posrednih davkih takoj pozovejo rentnini zavezane davkoplačevalce naj vložе prijave za rentni davek, ki se bo odmeril po razporedu za vložitev davčnih prijav za prihodnje leto v času od 1. do 31. januarja 1938.

— **Nov grob.** Neizprosna smrt je zopet posegla v vrste naših zvestih naročnikov. Včeraj je umrl v Ljubljani čevljarski mojster, podpredsednik bolniške blagajne samostojnih obrtnikov in predsednik čevljarske bolniške blagajne g. Alojzij Erjavec, star 72 let. Nad 20 let je bil pokojni naročen na naš list. V Ljubljani je bil splošno znan in priljubljen zlasti med obrtniki, ki so kot marljivega, poštenega in značajnega moža visoko cenili. Pogreb bo jutri ob 14. izpred mrtvaške veže na Vidovdanski cesti. Bodi mu lahka zemlja, težko prizadetim svojcem naše iskreno sožalje!

— **Album planinskih slik je pravkar izdalo Slovensko planinsko društvo v Ljubljani.** V albumu, ki obsega 50 slik, je podan zbor in izbor fotografskih umetnin onih planincev, ki znajo s kamero zajemati lepote naše zemlje. Sami znani naši foto amaterji so prispevali svoje najboljše za ta album, ki zasluži vso pozornost in ne bi smel manjkati v nobeni družini. Zbirka predstavlja najlepši dar za Miklavža ali nekoliko kasneje za Božič; dobite jo v pisarni SPD na Aleksandrovi cesti 4/I v Ljubljani in v vseh knjigarnah. Hitite z naročilom, da ne pridete prepozno.

— **Drugi album** planinskih slik je že izšel ter je na razpolago v pisarni Slovenskega planinskega društva v Ljubljani, Aleksandrova cesta 4/I. Poslužite se prilike, da darujete posnetke naših gora svojim sorodnikom in prijateljem za Miklavža, za Božič ali za novo leto.

— **Nesreča nikoli ne počiva.** Iz Zagorja ob Savi so včeraj popoldne prepeljali v ljubljansko bolnico težko poškodovanega železniškega delavca Štefana Benca iz Dolenje vasi. Benc je bil zaposlen na progi, ko se je s hriba nad njim zrušila velika skala, ki je padla naravnost nanj. Poškodovala ga je na tilniku in sicer tako hudo, da je pri priči omedlel. Na pomoč so mu prihiteli tovariši, ki so ga prenesli na postajo v Zagorje, kjer so ga naložili na vlak, da ga je prepeljal v Ljubljano. Ugotovili so, da ima Benc poleg poškodb na tilniku tudi pretresene možgane. Na Koroški Beli se je včeraj težje ponesrečil 25-letni delavec Anton Vidic. Ko se je peljal na delo, mu je na mokri cesti spodletelo kolo, da je padel in zadel z glavo ob ostišče. Pretresel si je možgane in utrpel še druge notranje poškodbe. Na žagi barona Borna, na Puterhofu pri Tržiču je včeraj težak hlod zlomil nogo 37letnemu žagarju Francu Cerkovniku. Z Gorenjskega so prepeljali v bolnico 2letno posestnikovo hčerko Ivano Osolnikovo, ki je zlila nase lonec kropa in se oparila po vsem telesu. Iz Krmelja pri št. Janžu so prepeljali v bolnico rudarja Matevža Riho, ki ga je nekdo napadel in težje poškodoval po glavi.

— **Pogreb gospe Ane Podkrajškove.** Včeraj ob 15. so izpred mrtvaške veže zavetišča sv. Jožefa prepeljali zemske ostanke zaslužne narodne delavke gospe Ane Podkrajšek-Harambaševe k večnemu počitku. Na zadnji poti so jo spremili poleg užalošenih sorodnikov in znancev številni prijatelji, med njimi uprava družbe CMD z njenim častnim predsednikom Rohrmanom, narodni poslanec g. Rajko Turk in mnogi drugi. Na pokopališču sta se od pokojnice poslovila tajnik CMD ravnatelj Gruden in predsednica šentpeterske ženske podružnice CMD gospa Nilka Potočnikova.— Vrlo in plemenito ženo bo vsa naša javnost trajno ohranila v najlepšem spominu.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo oblačno, nestanovitno vreme z dežjem. Včeraj je deževalo v Ljubljani in Mariboru. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 14, v Mariboru in Beogradu 12, v Zagrebu 11, v Sarajevu 8, v Ljubljani 7, v Skoplju 3. Davi je kazal barometer v Ljubljani 746.7, temperatura je znašala 4.8. Barometer še vedno pada.

Brancini — orade

IN VSE DRUGE VRSTE MORSKIH RIB PRI »KMETU« NA GOSPOSVETSKI C.

— **Tatvine.** V gostilno Angele Pintar na Šmartinski cesti 13 je bilo oni dan vlomljeno. Vlomilec je prišel v gostilno s pomočjo ponarejenega ključa in prebrskal je najprej vse predale. V enem je našel zlato zapestno, dvokrovno uro, last natakarice Jožefe Mrgoletove. V drugem predalu je iztaknil 500 din, naposled pa je odnesel še 4800 din vreden radio aparat znamke »Orion«. Oškodovanki natakarica ter gostilničarka, sta vlom prijavili takoj zjutraj, vendar manjka za vlomilcem vsaka sled. Iz stanovanja tovarniških prostorov Božidara Pauerja v Zg. Šiški je bilo pred dnevi ponoči ukradenih 55 kg čokolade, ki je bila v škatlah po 5 kg. Lastnik tovarne ima nad 1600 din škode. Na živilskem trgu pa je drzen žepar ukradel Francu Peterlinu denarnico s 140 din gotovine.

— **Cerkvena tatvina.** Ljubljanska policija je bila te dni obveščena, da je bilo v noči na 28. novembra vlomljeno v cerkev v Bartolovcu v Hrvatskem Zagorju. Tat je odnesel zlato monštranco ter križ, v skupni vrednosti nad 30.000 din. Sled za tatom vodi v Slovenijo in so bile o drznem cerkvenem ropu obveščene že vse orožniške postaje.

— **Dve tatvini v Vidmu.** Iz garaže gostilne Kunej v Vidmu pri Krškem je nekdo odnesel trgovskemu zastopniku Josipu Hribarju nov, rjav usnjat kovčeg, svetlosiv plašč, dve aktovki in več vzorcev blaga. Hribar je oškodovan za približno 2000 din. Dalje je bilo vlomljeno v stanovanje poštnega služitelja Josipa Motoreta v Vidmu, kateremu je tat odnesel več parov čevljev, nekaj parov hlač in precej perila.

— **Zasledovana svedrovca.** Po raznih krajih Slovenije se klatita 36letni Maks Lončarič in njegov tovariš Joso Oreščanin, po domače »Sukalj«, ki sta skrajno nevarna vlomilca. Sredi novembra sta vlomila v prostore okrajnega sodišča v Glini, odkoder sta odnesla 6398 din, nato pa pobegnila v naše kraje, kjer ju zasledujejo orožniki. Zasledovanca sta zelo nasilna in nevarna, ker sta oborožena.

— **Avto povozil kolesarja.** V Čakovcu se je pripetila v sredo popoldne težka prometna nesreča. Ivan Gerčan se je peljal s svojim prijateljem na kolesu. Pogovarjala sta se in tako nista opazila, da vozi za njima avto. Šofer je vozil pravilno po desni strani. Gerčan in njegov tovariš pa po napačni strani. Na ovinku je padel Gerčan pod avto in se tako močno pobil, da je kmalu umrl.

— **Pretresljiva ljubavna tragedija.** V novosadskem hotelu »Lokomotiva« se je odigrala v sredo zvečer pretresljiva ljubavna tragedija. Delavec Gjuro Stevčič iz Petrovgrada je ubil svojo prileżnico Elizabeto Haro, potem si je pa hotel končati življenje. Elizabeta je bila sobarica v hotelu in s Stevčičem je imela že dve leti ljubavno razmerje. Nedavno ga je pa zapustila. Stevčič je zaželel naj se vrne k njemu. Ker pa ni hotela, jo je zabodel z nožem, da je med prevozom v bolnico izdihnila. Zabodel je tudi sebe, tako da je malo upanja, da bi ostal živ.

— **Sin ubil očeta.** Iz Čakovca poročajo, da se je odigrala v obmejni vasi Ževnici v ponedeljek krvava rodbinska tragedija. Premožni kmet Peter Palež je živel do lani v srečnem zakonu s svojo ženo. Lani se je pa seznanil z neko razuzdanko, in med njima se je razvilo ljubavno razmerje. Končno jo je pripeljal celo domov in zakonska žena je morala prevzeti vlogo dekle. V hiši so vladale nevzdržne razmere. Petrov sin je nekaj časa prenašal očetovo sramoto, slednjič se je pa odločil napraviti temu konec. V ponedeljek se je odpeljal oče v sosedno vas in ko se je vračal, ga je sin ustrelil. Potem se je pa sam javil orožnikom.

Iz Ljubljane

—lj **Malo zanimanja za ribe.** Ribji trg je bil danes precej dobro založen z morskimi ribami in tudi rečnih rib je bilo na izbiro, toda gospodinje so se nenavadno malo zanimale za postne specialitete, čeprav sicer v začetku meseca cvete kupčija tudi na ribjem trgu. Naprodaj so bile lepe skuše po 26 din kg, sardele po 20, sardelice po 14 do 16 din, trilje, morski list in zlatice po 40 din, zobatec, osliči in rbun po 30, ciplji po 24 din kg. Ščuke so po 18 din kg naprej. Na izbiro je bilo tudi žabjih krakov.

—lj **Odpiranje in zapiranje trgovin v Ljubljani.** Kr. banska uprava je izjemoma dovolila, da smejo biti v Ljubljani v mesecu decembru trgovske obratovalnice od 7.30 do 12. in od 14. do 22.30 zvečer, tovarniški živilsko stroko, bi bila odprto do 19.30 zvečer. V nedeljo pred Miklavžem 5. t. m. in na zlato nedeljo, dne 19. t. m. bodo trgovine v Ljubljani vse dan odprte. Združenje trgovcev.

—lj **Ali ste opazili?** Prejšnje dneve so bile na ulicah in v parkih pritrjene košarice za odpadke kakor v vseh kulturnih mestih, kjer jim ni higijena dovela brige. Teh košaric je pa bilo čedalje manj. Večinoma so jih polomili in odtrgali ponočnjaki, ki uživajo v Ljubljani posebne pravice. Žalostno, a resnično je, da se je izkazalo, da je bolje, če v parkih pobere košarice mestno vrtnarstvo namesto vandalov. Shranili so jih zelo dobro pod ključ, kjer zdaj čakajo, da postane Ljubljana dovolj civilizirana... Najbrž jih bo razpadla rja, preden jih bodo smeli zopet izpostaviti.

—lj **Akademski pevski zbor z g. Marcltom na čelu je važen pozitivum v slovenski pevski kulturi, saj ga priščevajo po vseh svojih uspehih med najboljše moške zbore v Jugoslaviji. Letos je minilo 10 let odkar se je APZ ustanovil in poteklo je 10 let trudapolnega in zelo uspešnega dela mladih idealistov. S koncertom dne 13. decembra bo APZ proslavil ta jubilej. Koncertni uspehi APZ-ja so sijajni zaradi izrazite, posrečene izbire programskih točk, kakor tudi zaradi strogo umetniškega podajanja s strani zborovih pevcev. Brez dvoma je, da bo APZ ponovno še bolj potrdil svoj sloves na jubilejnem koncertu. Prodaja vstopnic se vrši pri vratarju na univerzi dnevno od 8. do 19. ure.**

—lj **Miklavževa nastopa pri Ljubljanskem Sokolu bosta letos: za odrasle v soboto 4. decembra ob ½21. uri, za mladino v nedeljo 5. decembra ob 16. uri.** Sobotna prireditev bo združena s plesom. Vstopnina na večerno prireditev je določena na din 10 za osebo, odnosno 20 din za družine treh oseb in 25 din za družine štirih oseb. Sodeloval bo društveni jazz-orkester. Za nedeljski nastop je vstopnina 4 din za odrasle in 2 din za otroke. Za darila se plača 2 din od kosa; darila se bodo sprejemala v društveni pisarni v soboto 4. decembra od 15. ure dalje in v nedeljo 5. decembra ob 10. do 12. ure. Na vsakem darilu naj bo razločno napisano ime in stanovanje dotičnika, kateremu je namenjeno darilo.

—lj **Miklavževanje Sokola na Viču** bo za odrasle v soboto 4. t. m. ob 20. v dvorani Sokolskega doma. Darila se bodo sprejemala v soboto od 15. dalje v društveni pisarni. P. n. starše prosimo, da v soboto na prireditvi svoje dece k miklavževanju, ker bo deco obdarovai Miklavž v nedeljo, 5. t. m. ob 18. Nedeljsko miklavževanje je namenjeno samo mladini. Vabimo zabavno društvo in prijatelje društva, da v soboto pohitijo na miklavževanje, ki bo letos izredno zabavno. Po oficijelnem sporedu bo ples ob zvokih prvovrstnega jazza. Uprava.

—lj **Sestanek starišev** ogledne ljudske šole na Bellgradem bo v ponedeljek, dne 6. decembra s sledečim dnevnim redom: 1. Predavanje ped. vodje Rudolfa Kobilica »Otrok v ljudski šoli«. 2. Ustanovitev društva »Šola in dom«. 3. Razgovor s starši. Radi važnosti sestanka vabimo k čim številnejši udeležbi. Upraviteljstvo.

—lj **Denarnica s 260 din je bila izgubljena** 1. t. m. okrog 17. v bližini Krisperjeve trgovine ali na Mestnem trgu. Pošten najditelj se naprošа, da jo izroči proti nagradi v upravi »Slov. Naroda«.

—lj **Podružnica sadjarskega in vrtnarskega društva Ljubljana-Vič** priredi danes ob 19. v telovadnici šole predavanje o bolezni na solenjadi in gnilobi s skioptičnimi slikami. Predava g. Škulj Andrej.

—lj **Miklavževanje v kletni restavraciji »Emonec«** vam bo prineslo obilo dobre volje, smeha darov in plesa. Darila za goste se sprejemajo pri blagajni, kjer se tudi lahko rezervirajo mize. Zapomnite si: Miklavž v »Emonci«!

—lj **Miklavžev večer Sokola Ljubljana-Šiška.** V soboto, dne 4. decembra t. l. priredi Sokolsko društvo Ljubljana-Šiška v Sokolskem domu svoj običajni »Miklavžev večer«. Popoldne ob 17.30. bo Miklavž obdaroval mladino, zvečer ob 20. pa obišče vse pridne odrasle. Zvečer po Miklavževem nastopu bo ples in prijetna zabava. Darila za obdarovanje se sprejemajo v soboto od 14. ure dalje v pisarni Sokolskega doma.

—lj **Prošnja kovinarjev na magistratu odklonjena.** Kovinarji, ki so bili zaposleni pri Strojnih tovarnah in livarnah, so zaprosili mestno poglavarstvo, naj bi jim mestni socialni urad izplačal kot brezobrestno posojilo na račun zaslužka, ki jim ga dolguje podjetje, okrog 90.000 din. Včeraj so pa prosilci zvedeli, da so jim prošnjo odklonili. Zato so se danes obrnili v deputaciji na župana z zadnjim upanjem. Večina jih je izčrpala podpore na Borzi dela in tudi organizacija jim ne more več pomagati, zato bi bilo nujno potrebno, da bi prejeli izplačan vsaj skromni zaslužek.

—lj **V soboto 11. decembra 1937 vsi na frizersko miklavževanje k Mikliču (Metropol)!**

—lj **Stavbna dela v mestu.** Prejšnji teden je zopet pritisnil obilnejši mraz, da stavbni podjetniki mislijo, da bodo morali ustaviti dela na odprtih stavbah. Zdaj so pa v resnici morali nehati delati, toda ne zaradi mraza, temveč dežja. Zastoj v stavbnih delih zdaj lahko mnogo škoduje, ker je že pozno ter se jim zelo mudi, da bi spravili stavbe pod streho pred nastopom ostrejšega mraza.

—lj **Predavanje o bratih Šubicih.** Drevi ob 20. bo predavanje prof. Mirka Šubica o »bratih Šubicih« v bančnih prostorih ljubljanskega dvora (direkcija drž. železnic), vhod s Kolodvorske ulice. Predavanje o življenjepisu in umetniških delih teh dveh bratov bodo spremljale skioptične slike. Predavanju lahko prisostvuje vsakdo, vstopnine ni! Udruženje železniških uradnikov, oblastna uprava v Ljubljani.

—lj **V poročilu o pogrebu pokojnega Ivana Höglerja** je pomotoma izostalo, da se je pred Leoniščem od njega poslovil predsednik zdravniške zbornice primarij dr. Meršol, ki je pokojnega orisal kot človeka in zdravnika, katerega življenjsko delo naj bo vsem drugim za vzor.

—lj **Uprava Elitnega kina Matice** obvešča, da je danes predstava samo ob 16. uri, obe večerni predstavi odpadeta zaradi koncerta. Predvaja se film »Dolomiti v plamenu«.

—lj **Literarni večer** priznanih primorskih pesnikov in pisateljev priredi društvo »Tabor« v četrtek 9. t. m. ob 20. v dvorani Delavske zbornice. Odlomke iz svojih del bodo recitirali literati sami.

Radioprogram

Sobota 4. decembra

12: Plošča za ploščo — pisana zmes godba vesela in pesmice vmes. 12.45: Vreme, poročila. — 13: Čas, spored, obvestila. — 13.15: Plošča za ploščo — pisana zmes godba vesela in pesmice vmes. — 14: Vreme. 18: Vesel delopust (Radijski orkester. — 18.40: Program javnih del v druvski banovini: Hidrotehnika (g. inž. Ciril Žnidarič). 19: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nac. ura. — 19.50: Pregled sporeda. 20: O zunanji politiki (g. dr. Alojzij Kuhar). 20.30: Pratika za mesec gruden ali december. Besedilo napisal Niko Kuret, igrajo člani radijske igralske družine. — 22: Čas, vreme, poročila, spored. — 22.15: Vesel konec tedna (Radijski orkester). Konec ob 23. uri.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Preklici, izjave beseda Din 1.—, davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 6 Din

NOVI MODELI

Zimske suknje, nepremočljive Hubertus plašče, obleke, perilo i. t. d. prodajamo še vedno z znatnim popustom.

PREŠKER
Sv. Petra cesta

Slovencem v Zagrebu

se priporoča domače slovensko podjetje **»BRUNSWICK«**

Pariški Modelsalon, Ilica 54/I. Zagreb. — Izdeluje po meri v najmodernejših modelih pariške tvrdke »Brunswick« Paris vso moško in žensko garderobo po sledečih cenah: Fazona moške obleke Din 350.—, suknja Din 300.—, damski plašč (Model) 200 Din, oprave od Din 30.— dalje, obračanje obleke ali suknje Din 250.— Naročnike v provincijo na željo posetimo z vzorci, in vsa naročila za obračanje in modeliranje oblek v provincijo izvršujemo po pošti. 2742

PRODAM

Beseda 50 par, davek posebej. Najmanjši znesek 8 Din

OREHOVA JEDRCA

in cvetlični med nudi najceneje J. MENART, Domžale. 59L

MANDARINE — FIGE

banane itd. po ugodnih cenah dobite v Veletrgovini južnega sadja, Ljubljana, Tyrševa cesta 48. 2779

ČRNO KASTELANSKO VINO

in razne delikatese dobite pri I. Buzzolini, Lingarjeva ulica. 2790

†

Vsem prijateljem in znancem naznanjamo tužno vest, da je po dolgem mukepolnem trpljenju Bogu vdano preminul gospod

ERJAVEC ALOJZIJ

čevljar. mojster, podpred. bol. blag. sam. obrtnikov v Ljubljani ter predsednik čevljar. bol. blag.

v 73. letu starosti v četrtek, 2. decembra 1937.

Nepozabnega pokojnika spremimo v soboto, 4. decembra, ob 2. uri popoldne izpred mrtvaške veže zavetišča sv. Jožefa, Vidovdanska cesta, na pokopališče k Sv. Križu.

LJUBLJANA, dne 2. decembra 1937.

ŽALUJOČI OSTALI

NARODNA TISKARNA LJUBLJANA
KNAFLJEVA 5

IZVRŠUJE VSE VRSTE TISKOVIN PREPROSTE IN NAJFINEJŠE

Naše načelo za Miklavža je:

Nizke cene in dobro blago!

Perilo:

moške oksford srajce	Din	19.—	dalje
moške maje	»	21.—	»
moške hlače	»	21.—	»
moške srajce	»	25.—	»
moške spodnje hlače	»	18.—	»
ženske maje	»	21.—	»
ženske hlače	»	21.—	»
damske maje z rokavi	»	18.—	»
damske hlače	»	16.—	»
damske flor nogavice	»	6.—	»
moške nogavice	»	2.75	»
moške dokolenke	»	9.—	»
damske triko rokavice	»	10.—	»
moške triko rokavice	»	11.—	»
brisače	»	8.—	»
servijeti	»	4.—	»
gumijasti predpasniki	»	12.—	»
samoveznice	»	7.—	»
moške vestije	»	45.—	»

Čevlji:

otroški	Din	18.—	dalje
ženski	»	68.—	»
moški	»	78.—	»
copate otroške	»	18.—	»
copate ženske	»	26.—	»
copate moške	»	30.—	»
snežke	»	69.—	»

Usnjeni predmeti:

denarnice	Din	2.—	dalje
otroške torbice	»	6.75	»
ženske torbice	»	27.—	»
aktovke	»	39.—	»
kovčegi s ključem	»	14.—	»
kovčegi od 35 cm dalje	»	32.25	»

Porcelan:

skodelice za kavo	Din	7.—	
servis za črno kavo, 14 delni	»	40.—	
servis za čaj, 15 delni	»	55.—	
jedilni servis za 6 oseb, 26 delni	»	220.—	
garnitura za pecivo	»	35.—	

Steklo:

kozarci	Din	1.—	
servis vinski, 6 delni	»	12.75	
servis za liker s podstavkom	»	18.—	
servis za vodo	»	18.—	
servis za kompot	»	30.—	
doza za sladkor	»	8.—	
doza za maslo	»	12.50	
nastavek za sadje	»	15.—	

Razne potrebščine:

milo	Din	0.50	
gumijaste gobe	»	2.75	
ogledala za britje	»	9.50	
aparat za britje	»	7.—	
zobne ščetke	»	2.50	
kozarci za zobe v barvah	»	2.50	
doze za milo	»	2.50	
glavniki	»	1.50	dalje
žepni noži	»	4.—	»
nahrbtniki za otroke	»	10.—	
nahrbtniki za moške	»	40.—	
manikire	»	18.—	
razpršilniki	»	12.50	
jedilni pribor za 6 oseb	»	159.—	

Oblačila:

kape	Din	7.—	
otroške obleke	»	78.—	
moške obleke	»	221.—	

Velika izbira igrač po najnižjih cenah!

ANT. KRISPER

LJUBLJANA

MESTNI TRG 26 — STRITARJEVA UL. 1—3

Javna razsvetljava v Ljubljani

Na vsem omrežju mestne občine sveti zdaj nad 3000 žarnic

Ljubljana, 3. decembra

Pred nekaj tedni smo poročali, da praznuje mestna plinarna v Ljubljani letos 76-letnico svojega obstoja, 76 let, odkar so zažarele prve plinske luči po ljubljanskih ulicah in trgih. To je bil za Ljubljano tedaj dogodek prve vrste. Ljudje so bili očarani nad novo razsvetljavo, zlasti nad razsvetljavo v Zvezdi, na Dunajski cesti in je tedanje ljubljansko časopisje bilo polno hvale o novi luči. Meščani so po cele večere hodili po ulicah in zdelo se jim je, da hodijo podnevi.

Toda to so bile še preproste svetilke z navadnimi plinskimi metuljčki, plinsko luč na mrežice so iznašli šele pozneje. Kakšen napredek je bil to za tiste čase! Saj so poprej gorele na ulicah leščerbe na olje, ki so se zelo kadile in zasmrajale zrak, tako da je ob neki priliki na občinski seji vzkliknil mestni oče, da bi bilo bolje, če bi teh leščerb sploh ne bilo. Saj so stale te slabe luči mestno občino ljubljansko letno 5.000 gld. Takrat sploh ni bilo govora o kaki javni razsvetljavi v današnjem smislu.

Toda zadnja desetletja je tehnika skoraj napredovala. Komaj so se dodobra uveljavile plinske luči, že je nastopila z dokaj mogočnejšo razsvetljavo električna luč, ki je na mah napravila preokret v javni razsvetljavi. Plinska luč se je morala umikati jačji in praktičnejši električni luči. Plin je dobival važnejši pomen na drugih področjih.

Pomena električne razsvetljave in elektrike kot gonilne sile se je kmalu zavedla tudi mestna občina ljubljanska. Že pod županom, sedanjim senatorjem Ivanom Hribarjem je zgradila mogočno elektrarno, ki je dobivala leto za letom večji pomen v vsem mestnem, zlasti gospodarskem življenju. Plinsko luč je začela izpodrivati žarnica. Posebno je ta napredek viden v zadnjih desetih letih, ko so po vseh velikih ljubljanskih ulicah in trgih namestili številne nove in močnejše električne žarnice. Od leta 1932 do letos, to je v približno 5 letih, se je javna razsvetljava pomnožila za 909 žarnic, to je za 64%, samo v zadnjih dveh letih je bilo privitih 241 novih žarnic, kar pač dovolj zgovorno dokazuje, koliko je mestna občina žrtvovala za javno razsvetljavo v mestu. Na vsem omrežju ljubljanske mestne občine razsvetljuje danes ulice, ceste in trge nad 3.000 žarnic! To so ogromne številke. Vse te številne luči zahtevajo 914kwh letno, kar stane mestno občino letno velikansko vsoto, nad 1,150.000 din (če primerjamo to vsoto s tisto, ki jo je plačevala mestna občina za javno razsvetljavo pred napeljavo plinske luči v Ljubljani, lahko vidimo velikansko razliko, ki jo mora danes žrtvovati mestna občina za takšne javne namene napram tedanjim žrtvam).

Javna razsvetljava je javna dobrina, ki se je morda komaj prav zavedamo. V skrbi vse javnosti je, da to dobrino čuva kot skupno last in dobroto. Vendar se tudi tu dobe ljudje, ki se skušajo okoristiti z javno lastnino. Neštetokrat se dogaja, da odvijajo žarnice z drogov in žic. Zato je bila mestna elektrarna prisiljena montirati na nekaterih cestah žične mreže, da bi tako zavarovala žarnice pred tatinskimi rokami. Mestne ulice so razsvetljene na mnogih mestih že daleč na periferijo. Mestna občina je na prošnjo občanov često parcelirala svet daleč proč od mestnih komunikacij. Za take posamezne, iz mesta zelo oddaljene kraje je morala občina potem napeljati električni tok ali vodovod, kar jo je vedno stalo velike vsote. Po montaži teh napeljav so se cene parcelam ob teh napeljavah visoko dvignile, s čemer so največ pridobili lastniki takih parcel. Bilo bi torej krivično, če bi lastniki teh parcel ne prispevali k takim napeljavam. Toda lastniki to večinoma odklanjajo. Mestna občina mora že itak žrtvovati velike vsote za javno razsvetljavo in za vzdrževanje električnih in vodovodnih napeljav, zato pač ne more plačevati še visokih zneskov za takšne daljnje napeljave. Nekdo n. pr. zida hišo sredi polja, daleč od električnega omrežja in vodovodne cevi in hoče dobiti obe napeljavi do svoje hiše zastonj. Toda ne zadovolji se samo z napeljavo elektrike in vodovoda, temveč zahteva pozneje še javno razsvetljavo po cesti do svoje hiše. Ker so take napeljave predrage za mestno občino, jih ne bo mogla izvrševati izključno na svoje stroške. S tem je dostikrat združena gola špekulacija, da se doseže porast vrednosti zemljišča ob razparceliranju. Zato bi bilo pravilno, da bi lastniki takih hiš tudi prispevali primeren znesek za napeljavo javne razsvetljave in vodovoda do svojih samotnih hiš.

Vedno bolj razvijajoči se promet zahteva od mestne občine tudi vedno več javnih ureditev za varnost prometa. Tu pride v poštev v prvi vrsti javna razsvetljava. Seveda pa postajajo s tem tudi stroški širjenja in vzdrževanje vedno večje breme za mestno občino. Zato pa je dolžnost vseh občanov, da to dobrino čuvajo kot svojo skupno dobrino.

Halo, halo, severni tečaj!

Kako so poslali češki letalci pozdrav ruskim raziskovalcem na ledeni gori

Kratko smo že poročali, da so češkoslovaški letalci po radiu pozdravili ruske raziskovalce na ledeni gori pri severnem tečaju. Iz poslopja češkoslovaške radijske postaje na Vinohradih so v torek teden prvič v zgodovini klicali severni tečaj. Češkoslovaški letalci so poslali na kratkem valu pozdrav svojim sovjetskim tovarišem, živečim že nad pol leta na ledeni gori v kraljestvu večnega snega in ledu. Pred mikrofonom so stali češkoslovaški in ruski napovedovalci, pilot F. Novotny, iniciator te svojevrstne oddaje, šef predavalnega oddelka Radiojournala dr. Matoušek in zastopniki sovjetskega poslaništva.

— Ali hočete poklicati neposredno severni tečaj ali ruske postaje, ki bi prevzele pozdrav in ga oddale naprej?

— Ne, neposredno tečaj.

— Ali vas bodo slišali?

— Upamo, da nas bodo. Oddajali bomo na kratkem valu, ki se zelo dobro sliši na Novi Zelandiji in mislimo, da nas bo slišal tudi severni tečaj.

— Ali so o tem na severnem tečaju obveščeni? Ali pričakujejo oddajo iz Prage?

— Da, že več dni so nabirali električno energijo za sprejemanje in prav ta trenutek čakajo. Zdaj so v šotoru na ledeni gori in morda jim baš žvižga v anteno vražji severni metež.

— Ali bodo odgovorili, da so slišali?

— Da, toda šele pozneje, ko nabero dovolj elektrike. Brzojavili bodo z Morsejevimi znaki, ker drugače ne morejo in mi jih bomo poslušali. Če bi pa morda ne čuli naših klicev neposredno, jih bo prenašalo 50 sovjetskih polarnih postaj, ki nas bodo poslušale.

— Pozor, prosim, čez dve minuti začnemo. Ne hodite sem in tja, gospodje, vaši koraki bi se slišali na severnem tečaju.

Na steni je žarela rdeča lučica. Napovedovalec Havel zakliče:

— Halo, halo, kličemo postajo severni tečaj. Halo, halo...

Pod šotorom, zaviti v kožuhe, sede štirje pogumni možje s slušalkami na ušesih in poslušajo. Čakajo na češki glas iz daljne Prage.

— Halo! — kliče gospa Tomanova — halo Praga, češkoslovaška. Kličemo severni tečaj. Kličemo raziskovalca Papanina in njegove tovariše na ledeni gori, trenutno na 83° 30' severne širine in 10° 53' zapadne dolžine.

Ruski napovedovalec in napovedovalka ponovita češko napoved.

— Kličemo raziskovalce Papanina, Krenkela, Širšova in Fedorova.

Najstarejši češki letalec, nadporočnik František Novotny, ki je preletel s svojim letalom nad milijon kilometrov, tolmači pozdrav češkoslovaških letalcev. Naglo pomežikne in čita:

»Pozdravljamo prisrčno pogumne osvajalce severnega tečaja. Občudujem vas enako kakor vsi naši letalci in vsa naša javnost, pa tudi kakor letalci in javnost vsega civiliziranega sveta. Občudujem pogum in samozatajevanje, ki ste se z njim napotili v pustinje severnega tečaja, kako trpite in izpostavljate svoje življenje nevarnosti samo zato, da bi prinesli temu svetu svoja dognanja in rezultate svojega boja z naravo.

Vaša odločnost in krepka roka vaših sotrudnikov je vodila letala v doslej nedostopne kraje. Sami ste na ledeni gori, ločeni s svojimi aparati od ostalega človeštva, toda mi smo združeni z vami ne samo po Morsejevih znakih vaše postaje, temveč po skupni ideji plemenite borbe in zmage človeka nad prirodo.

Štejemo z vami, koliko dni bo še plula ledena gora, predno se varno spuste na njo vaši požrtvovalni tovariši z letali in vas popeljejo nazaj kot junake življenja iz bivališča, ki ga nočete zapustiti niti en dan prej, dokler ne bo zunja sila. Niste sami na ledeni gori, Mi smo z vami. Občudujemo vaše ogromno raziskovalno in sportno delo in želimo iz vsega srca uspeh temu delu, vam pa srečen povratek.«

Ruska napovedovalca ponovita oddajo, rdeča lučka ugasne.

— Mislim, da so nas slišali, — zašepeta nekdo. — Pomislite samo: slišali na severnem tečaju.

— Pozor, čez pet minut bomo klicali znova!

— Halo, halo, kličemo...

Klicanje se ponovi, pilotu Novotnemu se tresejo roke. Govori pogumnim osvajalcem polarnih pustinj, govori junakom, ki jih žene vihar na ledeni gori, pozdravlja jih v imenu vseh češkoslovaških pilotov. Govori jasno, toda sredi govora se mu glas vendarle nekoliko lomi. Junaški boj za civilizacijo dojema vsa srca enako, ne glede na kakršnokoli mejo.

Odgovorili so

Poskus češkoslovaškega radia dobiti zvezo s postajico ruskih raziskovalcev na ledeni gori pri severnem tečaju je zbudil na Češkoslovaškem in tudi v inozemstvu veliko pozornost. Sovjetske polarne postaje so prestregle vest, da so polarni raziskovalci zelo dobro slišali pozdrav češkoslovaških letalcev. Postajica na severnem tečaju je odgovorila z Morsejevimi znaki. Sovjetski radio jim je pa priključil besedni komentar. Odgovor polarnih raziskovalcev so oddajali v tehnično najugodnejših urah. češkoslovaški radio je odgovor prestregel in oddal ga je deloma potom postaje na kratke valove, deloma pa za svoje poslušalce in potom libliške postaje v sredo ob 15.30.

Takole so odgovorili ruski raziskovalci z ledene gore češkoslovaškim letalcem na njihov pozdrav:

»Slišali smo prenos iz Prage. Bilo nam je veliko veselje poslušati tople besede pozdrava iz daljne prijateljske Češkoslovaške. Mi, prebivalci ledene gore, ploveče po Ledenem oceanu, nismo nobeni posebni ljudje na zemlji. Če se govori o nas kot junakih, prenašamo ta naslov na vse sovjetsko ljudstvo. Ena najpomembnejših lastnosti naše sovjetske države je, da je vsak njen državljan pripravljen storiti junaško dejanje v imenu svoje domovine, v imenu napredka vsega naprednega človeštva. Zato so dobili v naši državi častен naziv junakov Sovjetske Rusije letalci in znanstveniki, polarni raziskovalci in radiotelegrafisti. Letalec Novotny ima prav, mi se ne čutimo osamljene sredi nepreglednih pustinj. Mi vemo, da našemu delu pozorno sledi vse napredno človeštvo, ki mu je leže na miru, na procvitu znanosti. Mi se ne čutimo osamljene, ker smo povezani z najtesnejšimi vezmi s svojo ljubljeno domovino, ki je nas poslala sem, ki je sijajno zavarovala naše delo na ledeni gori, sledeč vsakemu dnevu našega življenja, vedno pripravljena prožiti nam roko v pomoč. Prisrčno se zahvaljujemo vam in vaši češkoslovaški javnosti za vašo pozornost, izkazano nam skromnim znanstvenim delavcem.

Papanin, Krenkl, Širšov, Fedorov.«

Rusi na ledeni gori v nevarnosti

Kratko smo že poročali, da so prestregle nekatere ruske radijske postaje alarmno vest Krenklove postajice z ledene gore. Ledeno goro je zaneslo h Grönlandiji in prišla je v pas premikajočega se ledu. S to možnostjo so računali, kajti že pred tremi tedni so dobili nekateri letalci povelje, naj pripravijo svoja letala za štiričlansko posadko, ki je proslavila 21. novembra pol leta svojega bivanja na ledeni gori v polarnih krajih.

Zaenkrat se še ne da ugotoviti, kako daleč sega nevarnost za nadaljnje bivanje na ledeni gori. Kratko poročilo pravi, da so stisnile ledeno polje, na katerem je Papaninova stanica, ogromne ledene gore in da je jel led pokati. Celih 24 ur je hreščalo in ledena gora je počila. V temi polarne noči je tudi težko ugotoviti, ali je nastala v ledu samo ena razpoka ali več. Dober znak je, da Krenkelova postajica deluje, kar je zelo važno za zvezo s svetom. Važno je pa tudi, da se bodo lahko letala po radijskem svetilniku orientirala, če bodo morali odleteti v polarni noči na ledeno goro.

Če bi se izkazalo, da so v nevarnosti življenja pogumnih raziskovalcev in težko zbrani material, tako važen za proučevanje polarnih krajev, bo letalcem v Arhangelsku in na Rudolfovem otoku takoj zapovedano, naj poskusijo rešiti i raziskovalce i bogate sadove njihovega napornega dela. Na Rudolfovem otoku so pripravljena štiri težka letala pod vodstvom Čuhnovskega, ki je zamenjal Vodopjanova, da bi poskusil najti Levanevskega. Letala so bila potrebna večjih popravil, a zdaj so že popravljena. Letala Vodopjanova so priletela iz Arhangelska v Vologdo po tri ure trajajoči borbi z meglo in snežnim metežem. Letalci so izjavili, da bodo startali na zadnjo etapo poleta do Moskve, čim se zboljša vreme.

Ponavljanje priljubljenih arij

Slavni poljski tenorist Jan Kiepura piše v »Neue Freie Presse« o tradiciji takozvane »arie da capo«. Kiepura pravi, da imajo mnogi pevci občutek, da so dosegli uspeh šele, ko jih je občinstvo s klici, ploskanjem ali pa tudi s cepetanjem prisililo, da so to ali ono priljubljeno arijo ponovili enkrat, dvakrat ali celo trikrat. Tudi Caruso je moral večkrat ponavljati priljubljene arije in pesmi. Kiepura smatra, da bi kaj takega ne bilo mogoče v Wagnerjevih operah, pač je pa ta praksa dopustna v italijanskih in francoskih operah. Tu namreč ponavljanje ne moti dejanja, ki je v francoskih in italijanskih operah večkrat postranskega pomena.

Ponavljanje priljubljenih arij in pesmi izvira iz časov, ko so bile v latinskih deželah ne samo premiere in nastopi slavnih pevcev važni dogodki, temveč se je govorilo o njih v salonih še več tednov ali mesecev. Tako so ob Puccinijevih premierah izhajale celo posebne izdaje listov takoj po predstavi. Zato je zdaj v gledališčih, kjer operni zbor ne sme ponavljati odlomkov iz opere, gostom to dovoljeno. Taka je recimo praksa v milanski »Scali«.

TEŽKA IZBIRA

— Gospod plačilni, povejte mi no, kaj je to croquette á la cambaceres?

— To je Valenciennе á la creme na način tournedos pochee a la Bolougnaise a sauce ragout fin...

Aha, že razumem, pa mi prinesite dve hrenovki z gorčico.

Iz Celja

—c **Uradni dan Zbornice za TOI za Celje** in okolico bo v torek 7. t. m. od 8. do 12. dopoldne v posvetovalnici Združenja trgovcev za mesto Celje v Razlagovi ulici.

—c **Razmere na delovnem trgu.** Pri celjski borzi dela se je od 21. do 30. novembra na novo prijavilo 97 brezposelnih, delo je bilo ponujeno za 20 oseb, posredovanj je bilo 7, odpotovalo je 9, odpadlo pa 116 oseb. Dne 1. t. m. je ostalo v evidenci 275 brezposelnih (226 moških in 49 žensk) nasproti 310 (326 moškim in 74 ženskam) dne 20. novembra. Delo dobi: 15 rudarjev, po 2 mizarja in čevljarja, 3 kuharice ter po 1 služkinja in kmečka dekla.

—c **Dve nesreči.** V ponedeljek je padla osemletna hčerka trgovca Marija Čukova iz Celja na poledeneli cesti tako nesrečno, da si je zlomila levo roko. V Vrbju pri Žalcu je konj brenil 19-letnega žagarja Ignaca Romiha in ga hudo poškodoval po desnem kolenu. Ponesrečenca se zdravita v celjski bolnici.

—c **Atletik:Olimp.** V nedeljo 5. t. m. ob 14.15. se bo pričela na igrišču pri »Skalni kleti« podsavezna prvenstvena tekma med celjskimi Atletiki in SK Olimpom kot zadnja tekma v celjski skupini. Če bodo Atletiki v nedeljo zmagali, bodo zasedli drugo mesto na tabeli in se bodo spomladi udeležili kvalifikacijskih tekem za prvenstvo LNP. Nedeljska tekma bo gotovo zelo žavahna in napeta.

—c **Ugotovitev.** Na željo urednika g. Rada Pečnika v Celju ugotavljamo, da ni g. Pečnik v nikaki zvezi z dopisoma s podpisom »Poteznik«, ki sta bila te dni objavljena v našem listu v rubriki »Izpod šita«.

—c **V celjski bolnici** sta umrli v nedeljo 67letna mati delavke Marija Fajmotova iz Lokovice pri Šoštanju in 16letna hčerka kočarice Pavla Gajškova iz Turja pri Hrastniku.

—c *Trgovine v Celju* bodo v nedeljo 5. t. m., dan pred Miklavževim, od 7.30 do 12.30 odprte.

—c *Kranjske deželne elektrarne* bodo v nedeljo 5. t. m. zaradi nujnih popravil ukinile dobavo toka od 8.15 do 10. dopoldne.

—c *Umrla je* v sredo v celjski bolnici v strosti 16 let Ksenija Orlova, hčerka kamnoseškega mojstra g. Antona Orla v Celju. Pogreb bo v soboto ob 15 iz mrtvašnice na mestnem pokopališču. Celjska »Soča« poziva svoje članstvo, da se udeleži pogreba v čim večjem številu. V sredo je umrla v celjski bolnici tudi 14-letna hčerka trgovskega sluge Marija Klančnikova iz Celja.

—c *Nesreča ne počiva.* V ponedeljek se je 15-letni rudarjev sin Andrej Šumnik v Št. Vidu pri Topolšici igral pri sosedu s pištolo. Nenadno se je pištola sprožila in krogla je zadela Šumnika v levo roko. V Virštanju se je 16 mesecev stara najemnikova hčerka Anica Jevšnikova doma preveč približala peči, pri čemer se ji je vnela obleka. Otrok je dobil težke opekline po vsem telesu. V ponedeljek je v gozdu udarila veja 32-letnega posestnikovega sina Antona Čremožnika z Ločice pri Polzeli s tako silo, da mu je zlomila levo roko. Ponesrečenci se zdravijo v celjski bolnici.

Škofja Loka

— **Miklavžev večer** škofjeloškega Sokola za naraščaj bo v nedeljo 5. t. m. Pričetek ob 16.30.

— **Nevaren rokomavh pod ključi.** Kranjski orožniki so aretirali prejšnji teden ključavničarja Valentina Cofa, Cof ima na vesti celo vrsto grehov. Pet vlomov priznava, pa se bo nemara še kaj našlo, kar ga obremenjuje. Cof je osumljen, da je sodeloval tudi pri vlomu v žabniško župnišče, pri trgovki Čemažarjevi in pri posestniku Kalanu. Zasačili so ga pri tatvini. Imel je zalogo vitrihov in vinto za vlamljanje skozi okna. Tatvine v škofjeloškem okolišu Cof zanika, pa ga obremenjuje vinta, ki se točno ujema z luknjami v oknu pri Čemažarju.

— *Obdaritev KJS.* Tradicionalna je obdaritev mladine na dan 1. decembra. Kolašice, ki so z največjim samozatajevanjem zbrale potrebna sredstva, so tudi letos poklicale v deško šolo našo deco in ji pripravile prisrčno veselje. Letošnja obdaritev je bila posebno obsežna, saj je bilo obdarovanih 80 dečkov in deklic. Zbrano mladino je nagovorila predsednica učiteljica ga. Amalija Lendovškova, potem pa se je jela brž krčiti gora paketov in zavitkov. Otroci so prejeli mnogo peciva, klobučke, perilo, hlače, škornjičke, čevlje in podobno, vsak nekaj, kajti potrebe so velike. Za obdaritev je izrekel Kolašicam toplo zahvalo šolski upravitelj g. Rojic, a v imenu dece se je pa zahvalila učenka Rantova. Zadovoljni, srečni in polni radosti so se vračali otroci domov. Kolašicam samim pa je najlepše zadoščenje zavest, da so storile dobro delo.

REKLAMA BREZ KONKURENCE

— Očka, ali je ta kraj zdrav?

— Gospod, kaj bi vam rekel. Ko smo hoteli napraviti tu pokopališče, smo si morali izposoditi mrliča v mestu.

ROLF FREMONT: 13

Svet v razvalinah

Pustolovski roman

— Kaj pa potem takem alfa-žarki? — je vzkliknil Arthur, ne da bi odvrnil pogled od lepega Evelininega obraza. — Mar niso že začetek odkrivanja tajne?

— Alfa-žarki? Aj, aj, pa me vendar ne mislite izpraševati? Eh, fant moj, o njih vem mnogo. Spominjam se, da so to tisti žarki, ki sežejo zelo daleč. Pod tem se razume po Braggu dolžina poti od kraja njihovega izžarevanja do tja, kjer se konča njihov jonizačni in florescenčni učinek. Dokaz je s fluorescirajočo snovjo namazan senčnik, ki na njem vsak delec izžari, čim padejo nanj žarki, — je predavala hitro Evelina. Stopila je k stekleni omari, kjer je stala zelo občutljiva tehtnica, na kateri se je dalo stehtati tudi deset biljontin grama.

Njeni skledici iz pozlačenih zrcal sta viseli na kremenastih vlaknih, tenkih kakor pajčevina, kazalec je pa tvoril žarek svetlobe, padajoč iz živosrebrne svetilke na zrcalu, kjer je njegova lega kazala težo. Tu se je dal dokazati tudi vpliv solnčne in lunine privlačnosti, širec se z isto hitrostjo kakor svetloba tako, da prihaja z lune na zemljo za 1¼ sekunde pozneje, nego jo je bil zapustil, kar tehtnica tudi zabeleži.

Bouvier je ta čas nadaljeval:

— Dobro, zdaj pa pomislite, kaj iz tega še sledi. Vemo že toliko, da znaša njihov doseg okrog 7 cm in da lete s hitrostjo 20.000 km v sekundi in da torej lahko učinkujejo destruktivno.

— Tu bo pa že najbrž konec naše modrosti, kaj ne? je pripomnila Evelina.

— Da, — čeprav se moramo vprašati, kako to, da lahko dokažemo v čistem dušiku naenkrat tudi čisto drugo prvino — vodik, če vpliva nanj recimo tok alfa delcev. In kako naj si nadalje pojasnimo, da kažejo tako nastali njegovi atomi novo lastnost, namreč električen naboj?

— Tega seveda ne vem — toda bojim se, da tega ne vesta niti vi, niti oče Edgar, — je odgovorila Evelina, pripravljajoč retorto za nadaljne delo.

Mladenič je pozabil za trenutek na vse in razgovoril se je obširneje:

— Hm, — nekaj pa vendarle še vemo, vi nevernica. Treba je seveda najprej pomisliti na Bohrovo teorijo, po kateri kroži okrog težkega in pozitivno električnega jedra atomov izvestno število z elektriko nasičenih elektronov, čijih gmota je v primeri z gmoto jedra neizmerno majhna. Naboj jedra je do pičice enak svoti nabojev elektronov tako, da ostane atom na zunaj neelektričen.

Z udarcem alfa delca na jedro dušikovega atoma se oprosti del v jedru skrite energije in iz dušikovega jedra vznikne tako po nekakšni notranji katastrofi in učinku delca še drobnejši alfa delec, ki prevzame tudi del njegovega pozitivnega naboja. Po fizikalni poti lahko dokažemo, da imajo ti odlomki gmoto in enako velik naboj kakor vodikovo jedro. Razmerje njihove gmote in naboja se določa z nihanjem odlomkov, letečih iz dušikovih jeder v elektromagnetičnem polju, a ko jih pustimo padati na fluorescirajoči senčnik, seštejemo bliske njihovih odlomkov in ugotovimo naboj, ki so ga pod enakimi pogoji sporočili elektromeru. Tako lahko z enostavnim računom določimo naboj poedinega odlomka.

Iz znanega razmerja gmote in naboja lahko potem izračunamo oba ta podatka, kar nas prepriča, da odgovarjata oba vrednostim vodika. S tem je dokazana istovetnost vzniklih odlomkov z jedri vodika izven vsakega dvoma. Gotovo je Benson dosegel še druge presenetljive uspehe in prepričan sem, da bo kmalu pojasnil to veliko tajno, o kateri zdaj morda niti ne verjamete, da obstoja.

— Bojim se samo še vedno, da bi predrago ne plačal svojih poskusov z radijem.

— Benson je oprezen, on že dobro pozna vse lastnosti te čudovite energije.

— Ali ste opazili rdečo liso na njegovi levici? To bo nemara zopet učinek izžarevanja radija. Bilo bi strašno, če bi ga nekega dne zadela ista usoda, kakor je zadela ubogega doktorja Menarda. Ali ste čitali oni dan?

— Seveda sem in smilil se mi je ta junak znanosti. Vse kaže, da žarki ne odpuščajo tistim, kdor jih hoče ukleniti in prisiliti k pokorščini. Menard se je igral s smrtjo že več let — najprej mu je uničilo desnico, potem pa še obraz. Po obrazu so prišle na vrsto mišice in živci. Tako je šlo hitro po vrsti — amputacija prstov in ustnic, izrezano oko, načeta vsa leva polovica obraza, odpadanje mesa od kosti. Zdaj se baje začenja paraliza nog — ubogi mučenik!

In vendar še vedno dela — ta občudovanja vredni mož. Kakšen bo neki njegov konec?

— Smrt* ga bo rešila, toda umrl bo gotovo v prijetni zavesti, da je izpolnil svojo nalogo. Ne čudim se Bensonu, da hodi isto pot ,čeprav raziskuje skrivnost radija...

Evelina, ki je bila pravkar končala svoje delo z občutljivo tehtnico, se je ozrla:

— Vidim, da je oče Edgar s svojo radijomanijo zastrupil tudi že vas. Tako govori skoraj pet let — toda kaj počenjate, dragi inženjer? Saj mi nalivate v retorto nekaj čisto drugega, nego imam predpisano.

Bouvier je v zadregi do ušes zardel in stal je pred gospodično Martelovo, kakor nenadoma zasačeni grešnik.

— Saj res — vzel sem drugo stekleničico — segel sem menda zraven... se je opravičeval.

— Glej, glej! kam ste pa spravili svoje oči? Predvčerajšnjim ste storili isto in včeraj ste v zadnjem hipu popravili podobno napako. No, no, ne vem, če bi vas oče Edgar za to pohvalil.

— Prav pravite, gospodična, za svojo raztresenost bi zaslužil njegove očitke. Tu sem vam bolj v napotje nego v pomoč, kaj-ne?« — je pritrdil Arthur.

* Dr. Maxim Menard je umrl po strašnem trpljenju 7 avgusta 1926.

Urejuje Josip Zupančič — Za »Narodno tiskarno« Fran Jeran — Za upravo in inseratni del lista Oton Christof — Vsi v Ljubljani